

Bartók Béla ÁMK Óvodája

3796 Borsodszirák, Fő u. 47.

OM: 202437

Pedagógiai Program

Készítette: a Bartók Béla ÁMK Óvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2015. szeptember 1.

Tartalomjegyzék

Iránymutató dokumentumok a Pedagógiai Program elkészítéséhez	
<u>I. Helyzetelemzés</u>	3
I.1. <u>Az óvoda adatai</u>	3
I.2. <u>Az óvoda szocio - kulturális környezete</u>	4
I.3. <u>Az ÁMK és az óvoda személyi feltételei</u>	6
I.4. <u>Az óvoda tárgyi feltételei</u>	6
<u>II. Az óvodai nevelés célja</u>	8
II.1. <u>Pedagógiai alapelveink</u>	8
II.2. <u>Pedagógiai programunk óvodaképe</u>	8
II.3. <u>Gyermekkép</u>	9
II.4. <u>Pedagóguskép</u>	10
II.5. <u>Dajkakép</u>	11
<u>III. Az óvodai nevelés feladatai</u>	12
III.1. <u>Az egészséges életmód kialakítása</u>	12
III.1.1. <u>Az egészséges életmód kialakítása</u>	12
III.1.1. a. <i>A gyermek testi szükségleteinek kielégítése, jó közérzetük biztosítása, gondozás. A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.</i>	12
III.1.1. b. <i>A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése</i>	14
III.1.1. c. <i>A gyermek egészségének fokozott védelme, edzettsége, óvása, megőrzése.</i>	14
III.1.1. d. <i>Egészséges, biztonságos környezet feltételeinek megteremtése</i>	14
III.1.1. e. <i>Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.</i> ...	15
III.1.1. f. <i>Környezetvédelem, és környezettudatos magatartás kialakítása</i>	16
III.1.1. g. <i>Megfelelő szakemberekkel együttműködve nevelési feladatok ellátása.</i> ..	18
III.2. <u>Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés</u>	18
III.3. <u>Az anyanyelvi, és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása</u>	20
III.3.1. <u>Anyanyelvi nevelés</u>	20
III.3.2. <u>Értelmi képességek fejlesztése, nevelése</u>	22
<u>IV. Az óvodai élet megszervezése</u>	23
<u>V. Az óvodai nevelés tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai</u>	25
V.1. <u>A játék</u>	25
V.2. <u>Verselés, mesélés</u>	28
V.3. <u>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</u>	31
V.4. <u>Rajzolás, mintázás, kézimunka</u>	35
V.5. <u>Mozgás, mozgásos játékok</u>	40
V.6. <u>A külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése</u>	43
V.7. <u>Munkajellegű tevékenységek</u>	49
V.8. <u>A tevékenységben megvalósuló tanulás</u>	51
<u>VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére</u>	53
<u>VII. A program kapcsolatrendszere</u>	55
<u>VIII. Gyermekvédelem az óvodában</u>	58
<u>IX. Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek integrált nevelése</u>	61
Felhasznált szakirodalom	69
MELLÉKLET	70
EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM	71
TEHETSÉGGONDOZÁS ÓVODÁNKBAN	81
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	88

Iránymutató dokumentumok a Pedagógiai Program elkészítéséhez

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (A Kormány 363/2012 (XII.17.). Korm. Rendelete 2012)

2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.)

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény.

A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve.

A Bartók Béla ÁMK alapító okirata.

A Pedagógiai Program módosítása

- a központi törvényi és tartalmi változások esetén
- intézményátstrukturálás esetén
- a nevelőtestület 51% módosító javaslata alapján történhet
- a szülői kezdeményezések mérlegelését a nevelőtestület végzi.

A Pedagógiai Program nyilvánossága:

- A Pedagógiai Program az óvoda nyilvános dokumentuma, melyet az óvodába járó gyermeke szülei bármikor megtekinthetnek az óvodai intézmény vezetői irodájában.
- Beiratkozáskor a szülők tájékozódhatnak a nevelési programból az óvodában folyó pedagógiai munkáról.
- Tanévnyitó szülői értekezleteken az óvodapedagógusok ismertetik a program lényeges elemeit az óvoda szakmai munkájával kapcsolatban.

I. Helyzetelemzés

I.1. Az óvoda adatai

Intézmény neve: Borsodsziráki Bartók Béla Általános
Művelődési Központ

Intézmény székhelye: 3796, Borsodszirák, Fő u. 47.

Intézményegység neve: Borsodsziráki Bartók Béla Általános
Művelődési Központ Óvodája

Intézményegység székhelye: 3796, Borsodszirák, Fő u. 47.

Telefon: 48/342-906

Az óvoda fenntartója: Borsodszirák Községi Önkormányzat
Képviselő – testülete
3796 Borsodszirák, Fő u. 35.
Tel.: 0648/525-003

Alapító okirat kelte: 1994. június 8. (Határozat száma: 17/1994 (V.08.)
számú Önk. Hat. II. pont)

Az alapító okiratot Borsodszirák Községi Önkormányzat Képviselő – testülete a 93/2012. (XII.13.) és 13/2013. (II.11.) számú, majd az 50/2014.(VI.17) számú, és a 46/2015.(IV.30.) számú határozatával módosította. A módosítás a törzskönyvi nyilvántartásba vételt követően lép hatályba.

Intézmény vezetője: Gondosné Bányai Ágnes

Intézményvezető-helyettes (óvodavezető): Illés Szabolcsné

Szakmai alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

1. 091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2. 091130 Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
3. 091140 Óvodai nevelés, ellátás működési feladatai

4. 096015 Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
5. 096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
6. 107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok
7. 107090 Romák társadalmi integrációját elősegítő tevékenységek és programok

I.2. Az óvoda szocio - kulturális környezete

Szirák és a Bódva völgyének településeiről általában a XIII. század második felétől kezdődnek el írott forrásaink, de a feltárt gazdag leletek bizonyítják, hogy e tájon az őskortól éltek emberek. Szirák, írott történelme 1261-ben kezdődik. Egy pápai tizedlajstrom az egri püspökséghez tartozó plébániája miatt már 1332-ben megemlíti, mint lakott települést. A XVI. sz. utolsó esztendejében „az összeszövetkezett török-tatárok” teljesen megsemmisítik a falut, s csak a XVII. sz.-ban épül fel újra.

Dicsekvésre is van ok ennek a kicsi településnek, hiszen 1630, 1697, és 1703-ban megyegyűlés székhelye is volt. Először a Magyar majd később a Borsod előnevet vette fel megkülönböztetésül a Nógrád megyei hasonló nevű községtől. 1929-es népszámlálás 732, az 1939-es 820 lakost számlált, jelenleg 1164-en lakják. Műemlék jellegű építményeink közül kiemelendő a XVIII. század végén késő barokk stílusban épült római katolikus templom és parókia, és az 1777-ben készült kasznári lakás. Mára ez lett a Hímes-ház, az épület teljesen felújult és múzeumot alakítottak ki benne a História-völgy projekt megvalósításával, a Csereháti Településszövetség gesztorálásával. Az első kiállítás bemutatja a sziráki népművészetet, interaktív lehetőségeket is kínál; ilyen például a népviseletbe öltözködés, erről fénykép készíttetése, a hímzés alapjainak elsajátítása, bábkészítés és mézeskalácssütés. Második kiállításként Bartók Bélának állítottak emléket, ahol a látogatók megnézhetik a Bartók relikviákat, zongorát, vitrint és bele is hallgathatnak a mester műveibe. Az épületben kialakításra egy bábszínház is.

A községben működő Bartók Béla Általános Művelődési Központ fenntartója a település önkormányzata, így az intézményegységként működő óvodai

intézmény fenntartója is egyben, mely a szűkösebb anyagi lehetőségek ellenére is mindent elkövet annak érdekében, hogy a gyerekek minél jobb, biztonságosabb környezetben élhessék meg mindennapjaikat. 2015 nyarán pályázati forrásból, és az önkormányzat támogatásával teljes körű felújítás, fűtéskorszerűsítés zajlott, így gyönyörű környezetben fogadhatjuk a gyermekeket. Az éves születések száma csökkenő tendenciát mutat, s eltolódik a cigány kisebbség javára. A családok életkörülményeinek változása a gyermekek fejlődését is befolyásolja. Megnövekedett a pedagógusok gyermekvédelmi, közvetett családgondozási feladatai, különösen a higiénia, az egészségügyi szokások, a viselkedés, az anyanyelvi kultúra tekintetében.

A változások következményeként egyre több családban tapasztaljuk:

- helytelen életvitelt,
- mozgásszegény életmódot,
- a kevés közös családi programot, kulturális szórakozást,
- a mértéktelen TV nézést, videózást, számítógépezést,
- a ritka közös játékot, mesélést,
- a helytelen beszédstílust, beszédmódot,
- az emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulását,
- az eltérő értékrendek megjelenését.

Gyermekcsoportjaink kialakításánál az eddigi gyakorlat az életkornak megfelelő csoportszervezés. A tevékenységek megszervezésénél a kötetlenséget részesítjük előnyben, de a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve kötött foglalkozásokat is tartunk. Kiemelt nevelési területnek, a gyermekek legfejlesztőbb tevékenységének tekintjük a játékot, mely sokféle megismerési, tapasztalási és tanulási lehetőséget biztosít.

Nevelési programunk kidolgozásakor figyelembe vettük a településen élő családok helyzetét, a családi nevelés jellemzői, szokásait, kultúráját.

I.3. Az ÁMK és az óvoda személyi feltételei

Munkakör	Végzettség	Létszám
Intézményvezető	felsőfokú	1 fő
Intézményvezető – helyettes (óvodavezető)	felsőfokú	1 fő
Óvodapedagógus	felsőfokú	2 fő
Pedagógiai munkát segítő dajka	középfokú, OKJ szakképesítés	2 fő
Élelmezésvezető	középfokú	1 fő
Konyhai dolgozók	OKJ szakképesítés	2 fő
Karbantartó	középfokú	1 fő

I.4. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda épülete jó állagú, jól szolgálja a biztonságos óvodai életet. A csoportszobák száma: 2 óvodai csoport. Méretük, tágasságuk megfelel a törvény által előírt maximális létszámnak. Mindkét csoport külön bejáratú, előtérrel, öltözővel van ellátva. Két vizesblokk áll a gyerekek rendelkezésére. Külön öltöző helyiség áll rendelkezésre a felnőttek részére. Főzőkonyhánk nagy és felszerelt, a szükséges eszközöket folyamatosan pótoljuk. Tornaszobával nem rendelkezünk.

Az óvoda udvara hatalmas. Önkormányzatunk támogatásával több udvari fajátékkal gazdagodtunk, ez nagyban hozzájárul a gyermekek mozgásfejlesztéséhez. Naponta birtokukba vehetik és kedvükre játszhatnak.

Az udvar betonos és füves, árnyékos és napos területek váltogatják egymást.

A csoportszobák esztétikusak, tükrözik az óvodapedagógusok ízlésvilágát, szépérzékét.

Eszközellátásunk biztosítja a pedagógiai feladataink, a nevelési programunk megvalósítását.

A tárgyi feltételek bővítéséről, fejlesztéséről folyamatosan gondoskodnunk kell, ehhez keressük az önfinanszírozás lehetséges módjait (pályázatok, rendezvények), illetve bízunk önkormányzatunk jövőbeni támogatásában is.

II. Az óvodai nevelés célja

II.1. Pedagógiai alapelveink

- Szeretetteljes, érzelem gazdag légkör megteremtése, amely biztonságérzetet nyújt a gyerekeknek.
- A gyerekek szeretete, tisztelete, megbecsülése, feltétel nélküli elfogadása, a másság tolerálása, a pozitív tulajdonságok megerősítése.
- Hangsúlyozzuk a játék elsődlegességét, fontosnak tekintjük az óvónő – gyermek sokszínű együttműködését.
- A játékokra alapozva szervezzük a gyermekek igényeihez, életkori sajátosságaihoz, igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket. Támazkodunk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, személyiségére, érzelmeire és megismerési vágyára.
- Az óvodapedagógus azonosulási minta óvodásai számára, ezért minden helyzetben pozitív modell nyújtására törekszünk. Tervszerűen, és tudatosan végzi az egyéni fejlődési ütemet figyelembe véve differenciált fejlesztő munkáját.

II.2. Pedagógiai programunk óvodaképe

- Óvodásaink számára megteremti a nyugodt, élményekben és tevékenységekben gazdag óvodai életet, óvodás éveket.
- Az óvodai nevelés folyamatában biztosítani a gyermek harmonikus, egészséges személyiségfejlődésének feltételeit az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Az óvoda felé társadalmi elvárásként fogalmazódik meg a befogadó (inkluzív) nevelés legtágabb értelmezése, összhangban az egyenlő hozzáférés elvével, a multi- és interkulturális nevelés szemléletével, a gyermeki szükségletek kielégítésével, az egyéni bánásmóddal, a gyermek egyéni készségei, képességei kibontakoztatásával. Befogadó óvodaként felvállaljuk a halmozottan hátrányos gyermekek integrációját, és a cigány kisebbségi kultúra magyar nyelven történő ápolását.

- A helyi társadalomban kultúraközvetítő szerepet vállalunk, és erősítjük a gyermekek szülőföldhöz való kötődését, lokálpatriotizmusát.
- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.

II.3. Gyermekekép

A családi nevelést kiegészítve olyan gyerekeket szeretnénk nevelni, akik:

- Kötődnek a településhez, lokálpatrióták, jól tájékozódnak környezetükben, védik, óvják a természet értékeit.
- Nyugodtak, kiegyensúlyozottak, boldogok, tele vannak élménnyel.
- Tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni.
- Nyitottak, érzékenyek, érdeklődőek, önállóak, másokkal együttműködőek.
- Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik.
- A gyermek személyiségfejlődésében a játék a fejlődés és a fejlesztés leghatékonyabb eszköze.
- Az óvodáskor végére testileg, lelkileg szociálisan alkalmassá válnak az iskolai élet megkezdésére.
- A gyermek pozitív kapcsolatainak csak úgy alakulnak, ha jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt és gyermekközössége.
- A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet korlátokkal együtt. A korlátokat, szabályokat úgy alakítjuk, hogy az adott közösség meg tudja felelni az elvárásoknak. A gyermek a szocializáció folyamatában sajátítja el az emberi együttélés szabályait. Az óvodában elsősorban az óvodapedagógusokkal alakulhat ki bensőséges kapcsolata. A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítunk személyes perceket.

- Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyéniségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.
- Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris, játszótárs, csoporttárs.

II.4. Pedagóguskép

- A hivatás és a gyerekek szeretete vezérelje óvodapedagógusainkat. Mindig a lehetőségeket kell keresniük annak érdekében, hogy a gyerekeknek jobb legyen.
- Jellemző legyen a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megértő, segítő, elfogadó attitűd, a szülők tisztelete. A gyermekek érdekében tudatosan, és kezdeményezően működik együtt a szülőkkel.
- Elhivatottsággal, lelkesedéssel, felelősséggel teljesítsék feladataikat, munkájukat.
- Személyiségük, kommunikációjuk érzelmi biztonságot, szeretetet, védelmet, megértést kell, hogy sugározzon.
- Munkájuk során az egymás iránti őszinte érdeklődés, kölcsönös megbecsülés, és tisztelet elveit érvényesítik. Az óvónők egymást segítik, megértik, együttműködnek pedagógustársaikkal a különböző pedagógiai eljárások és programok megvalósításában. Szakmai álláspontjukat képesek kifejezni, ezek mellett érvelni, másokat megcsózni, de ők maguk is meggyőzhetőek legyenek.
- Szakmai Munkaközösségünket a „teljes nevelőtestület” alkotja, fejlesztik, bővítik ismereteiket, tudásanyagukat.
- Pedagógiai módszereiket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségeinek megfelelően alkalmazza.
- Munkájukat az új iránti fogékonyság, a többre, jobbra való törekvés jellemzi. Lehetőség szerint használják az IKT-s eszközöket. A továbbképzés továbbra is indokolt és szükséges, a törvényi előírásoknak

megfelelően, az itt szerzett ismereteket, tapasztalatokat megfelelően alkalmazzák a fejlesztő munkájuk során.

- Tervező munkájuk során figyelembe veszik a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét. A megvalósítás során a gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot, és a gyermekek motiválását, aktivizálását tartják szem előtt. Törekednek a pozitív, folyamatos visszajelzésekre.
- Fontos a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek és más kultúrák elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése. Értékközvetítő tevékenységük tudatos.
- Hitünk van a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire komoly figyelmet szentelünk.

II.5. Dajkakép

- A nevelői munkát segítő dajkák szakképzettek, több éves gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek.
- Tudatos munkavégzéssel elősegítik az óvodai nevelés eredményességét.
- Az óvodapedagógusok elvárásainak, kéréseinek megfelelően vesznek részt a csoport mindennapi életében.
- A pedagógusok, és a nevelő munkát segítő dolgozók közötti kapcsolat kiegyensúlyozott, megértő, segítőkész.
- Hangsúlyt fektetünk a dajka – óvodapedagógus, dajka – gyermek pozitív kapcsolat kialakítására és a tiszteleten és a bizalmon alapuló együttműködésre.
- A dajka személyisége, magatartása, kommunikációja a gyermek számára mintaképet jelent, ezért az elvárásoknak megfelelő kell, hogy legyen.

III. Az óvodai nevelés feladatai

III.1. Az egészséges életmód kialakítása

III.1.1. Az egészséges életmód kialakítása

Célunk:

A gyermek egészséges életmódjának kialakítása. Az egészség megőrzése, védelme, mindezzel testi fejlődésük elősegítése.

Feladataink:

- a. A gyermek testi szükségleteinek kielégítése, jó közérzetük biztosítása, gondozás. A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- b. A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- c. A gyermek egészségének fokozott védelme, edzettsége, óvása, megőrzése.
- d. Egészséges, biztonságos környezet feltételeinek megteremtése.
- e. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- f. Környezetvédelem, és környezettudatos magatartás kialakítása.
- g. Megfelelő szakemberekkel együttműködve nevelési feladatok ellátása.

III.1.1. a. A gyermek testi szükségleteinek kielégítése, jó közérzetük biztosítása, gondozás. A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A helyes életritmus kialakítása az óvodában kezdődik. A rendszeresen, ugyanakkor az időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek. A test gondozása közben a szellemi egészség épülése is serkenthető.

Lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek jártassági szinten tudatosan végezzék azokat a tennivalókat, amelyek az egészségi szokások alapjául szolgálnak.

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. Az óvodába lépő gyermeket igyekszünk megismerni. Az életritmust a családdal együtt működve alakítjuk ki. Az egyes gondokról egyénileg beszélgetünk, ötleteket tudunk adni az otthoni neveléshez, az egészséges életmód helyes kialakításához.

Fokozatosan arra törekszünk, hogy a gyerekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Esztétikus evőeszközökkel, megfelelő terítéssel biztosítjuk a gyermekek zavartalan étkezését. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a nap folyamán bármikor kielégítsék folyadék szükségletüket. Az étkezések előtti és utáni kézmosás fontosságát hangsúlyozzuk, és elegendő időt biztosítunk ezek elvégzésére.

A gyermek jó közérzetéhez a felnőttek testközelségére, gondoskodó szeretetére van szükség. Leginkább a 3-4 évesek igénylik ezt. Eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, majd a tevékenységek elsajátítására irányulnak. A különböző testrészekkel végzett feladatok összekapcsolása során hatékonyabb eredményeket érhetünk el. Cselekvés és beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket, és azok célszerű használatát. Az öltözködés gyakorlásával tapasztalatokat szereznek annak sorrendjéről az esztétikus megjelenésről.

Egészségük érdekében fontos, hogy a gyerekek rétegesen öltözködjének. Ruhájuk mindig legyen tiszta!

A haj rendben tartásához tartozik a napi többszöri fésülködés, saját fésűikkel.

A gyermek nagyfokú mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése. A

mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki. A mozgásigény kielégítését az udvaron célszerűbb elérni. Tartózkodjunk minél többet a tiszta, friss levegőn.

III.1.1. b. A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése

A gyermek testi állapotának képességeinek fejlődése kihat lelki, szellemi képességeinek változására. Az óvodás gyermekek eltérő testi képességekkel rendelkeznek, így fontos szem előtt tartani, hogy mindenki saját igénye szerint mozoghasson.

III.1.1. c. A gyermek egészségének fokozott védelme, edzettsége, óvása, megőrzése.

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás viszontagságaihoz. A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet. Az évszakok adta lehetőségeket kihasználni a szabad levegőn való tartózkodásban (téli szánkózás, csúszkálás, tavasszal kirándulás, séta, stb.).

Az óvodában nyitott ablakok mellett szervezzük a mozgásos játékokat. Ha az időjárás engedi a testnevelést a szabadban végezzük tornaruhában. Naponta többször van szükség szellőztetésre. Különösen fontos az étkezés utáni – lefekvés előtti alapos, és az alvás alatti folyamatos szellőztetés.

III.1.1. d. Egészséges, biztonságos környezet feltételeinek megteremtése

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

A csoportszoba barátságosabbá, esztétikusabbá tétele fontos a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt. A csoportszobákban igyekszünk

harmonikus, családi légkört biztosítani. A berendezési tárgyak megfelelő méretűek, könnyen tisztán tarthatóak, könnyen mozgathatóak.

A gyermekek öltözőszekrénye saját jellel ellátott, igazodik testméretükhöz. Az öltözőkben lehetőséget biztosítunk a gyermekek alkotásainak megtekintésére, így a szülők figyelemmel kísérhetik gyermekük kezűgyességének fejlődését.

Az udvar szépsége növeli az esztétikai élményt.

III.1.1. e. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A testápolás a gyerekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A tisztálkodáshoz, fogmosáshoz, fésülködéshez, a wc használatához megteremtjük az intim feltételeket (elválasztó panel és függöny), a gyerekek fokozatosan egyre önállóbban, szükség szerint végezhetik ezeket a teendőiket.

A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják, ezért fontos figyelemmel kísérni az étrendet, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. A gyerekeket ösztönözzük az étel elfogyasztására, de nem kényszerítjük.

Folyadékigényüket a nap bármely szakában kielégíthetik. A tízórára, ebédre, uzsonnára adott időben van lehetőség, igény szerinti mennyiségben. Megvalósításának lehetőségei: önkiszolgálás (kiscsoportos), naposság (középsős-nagycsoportos), terítés, kínálás, udvariasság. Fontosnak tartjuk az étkezések körülményeinek, nyugalmanak, kellemes hangulatának és esztétikumának biztosítását.

Fokozatosan kialakítjuk a helyes öltözködési szokásokat. A szülőket következetesen kérjük a réteges öltözködés betartására.

A gyermek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Ennek feltétele a csend, a biztonság. Elalvás előtt mesét mondunk, vagy altatódalokat dúdolunk.

A betegségek megelőzése érdekében gyakran mosnak kezet folyékony szappannal. Fertőzéses időszakokban fertőtlenítős kézmosást alkalmazunk. A játékeszközöket havonta fertőtlenítik a dajkák, fertőzéses időszakokban gyakrabban. A kilincseket napi rendszerességgel szükséges fertőtleníteni. A gyermekek ágyneműjét kéthetente küldjük haza mosásra.

III.1.1. f. Környezetvédelem, és környezettudatos magatartás kialakítása

A környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedésformái az óvodás korban alapozódnak meg, és alakulhatnak ki egész életre. A környezettudatosság nem más, mint személy szerinti tudatos felelősségvállalás, tájékozottság, érzékenység a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben. Ennek a felelős gondolkodásnak, cselekvésnek az átadása óvodásaink számára mára már létszükségletté vált, hiszen csak így várható az évek múlásával is környezetükre igényes, természetet szerető, tisztelő és védő felnőtteké válásuk. Fontosnak tartjuk a gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozását, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakítását. Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodáskorban érzékennyé tesszük őket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át kísérik őket.

Fontos, hogy külső és belső megjelenésében is tükröződjön a „másfajta” gondolkodás az óvoda egész közösségén:

Az épület helyiségeinek berendezésén is tükröződik a környezetbarát szemléletmód: az egyszerűség, praktikusság, takarékoság, a

természetes anyagok felhasználása érvényesül (virág, játék és eszköztárolók, dekorációk, bútorok és egyéb berendezési tárgyak).

A csoportszobáknak egyéni hangulata van, sok növény, természetsarok a kirándulásokon gyűjtött „kincsekkel”. Ápolják a csoportszobai növényeiket. Az aktuális évszaknak megfelelő dekorációban igyekszünk a természetes jellemző színhatások visszaadására, a hideg és meleg színek harmóniájának megteremtésére.

Az óvoda udvarán a többfunkciós mozgásfejlesztő játékok többsége környezetbarát anyagból készültek és megfelelő helyet adnak a gyermekek játékanak: csúszdák, hinták, egyensúlyozó-fejlesztő játékok, vár, homokozók biztosítják a szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz szükséges teret.

Energiatudatosságra nevelés az óvodában: folyamatosan törekszünk az energiatakarékosságra a víz, a villany és fűtés terén.

Az épületen belül és az udvari, utcai kandeláberekben energiatakarékos izzók vannak és alkonyatkapcsolókkal felszereltek.

Célunk, a szülők szemléletmódjának alakítása, környezettudatos életvitelének gyermekeiken keresztül történő formálása.

Szülői értekezleteken, ismeretterjesztő előadásokon igyekszünk a szülők figyelmét is felhívni a környezetkímélő anyag használatára (vegyszerek helyett környezet barát anyagok alkalmazására: ecet, citrom, mosószóda, szódabikarbóna, illóolaj, só), a tudatos takarékoságra és a helyes vásárlási szokásokra.

Megfigyelések, séták, kirándulások során folyamatosan gyakoroljuk a természetóvó- és védő magatartást: nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, nem tördeljük az ágakat, nem bántjuk az állatokat, rovarokat, bogarakat, csak olyan dolgokat gyűjtünk, amit a természet már elengedett.

Jeles Napok, hagyományok tevékeny megismerésével olyan örök érvényű értékeket kívánunk közvetíteni, amely által a gyermekek kellő

információt gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttünk lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről.

III.1.1.g. Megfelelő szakemberekkel együttműködve nevelési feladatok ellátása.

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós feladatok ellátására külső szakemberek segítségét vesszük igénybe (házi orvos, védőnő, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytestnevelő, hitoktató)

III.2. Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés

„Ha valaki szeret egy virágot, amely csak egyetlen példányban létezik a csillag-milliókon az ép elég neki, hogy boldog legyen, ha a csillagokra pillant.”
(Antoine de Saint Exupery)

Célunk:

Az életkori sajátosságokat figyelembe véve a norma-, szokás-, értékrendszer kialakítása és interiorizációja a társas kapcsolatok kialakítása érdekében.

Olyan óvodai közösség kialakítása, amelynek minden tagja színes, autonóm személyiség. Érzelmi-, erkölcsi-, akarat tulajdonságok kialakítása, olyan gyermekek nevelése, akik felelősséget vállalnak önmagukért, tetteikért, és társaikért.

Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermek számára. A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.

Feladatunk:

- A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának pozitív alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés.

- A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel.
- Szeretetteljes családi légkör megteremtése. Óvodáskorban az egész viselkedést az érzelmek irányítják. A gyermek viselkedésére, személyiségfejlesztésére akkor tudunk hatni, ha érzelmeit aktivizáljuk. Meleg szeretetteljes légkörben válik valóban hatékonyá, eredményessé nevelőmunkánk.
- A beszoktatásra különösen nagy hangsúlyt fordítunk. A bátortalanabb gyermekeket odafigyeléssel, bátorítással segítjük, örülünk apróbb sikereinek. A gyermekek bizalmának elnyerése a bensőséges kapcsolat kialakításának feltétele.
- A felnőtt – gyermek kapcsolatot jellemezze a szereteten alapuló következetesség. Elvárásunkat röviden, egyértelműen fogalmazzuk meg!
- Fordítsunk figyelmet a gyermek érzelmeinek megértésére, az érzelmeket kiváltó okok feltárására.
- Sikeresen alkalmazzuk a probléma megoldási és konfliktuskezelési módszereket, a gyermekeket kompromisszumos megoldásra ösztönözzük.

Én – kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés kialakulása

A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételeket biztosítunk, amelyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal reális én-kép, pozitív értékrend, viselkedés alakulására. Olyan nevelési, tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben a gyermekek értékesnek, elfogadottnak érezhetik magukat. A gyermek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, közös feladatok megvalósulását.

Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívakat visszatartjuk, fékezzük. Mindezek feltételezik a mentálhigiénés egészséget, a közösség lelki egészségét, harmóniáját.

A gyermek viselkedéskultúráját fejleszti: a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete.

A gyermekek kezdetben érzelmileg, később belátása alapján azonosulhatnak azzal az értékrenddel, amit az óvodapedagógus közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoportközösséggé formálódását. A közösség erősebbé tesz, védettséget biztosít, és örömet nyújt. Együtműködésre, konfliktuskezelésre készít fel.

Az óvoda kiemelt feladatköre, hogy segítse a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat kialakítását a kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd meg alapozásával.

III.3. Az anyanyelvi, és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az intellektuálisnevelés a gyermeki személyiség megismerését, fejlesztését kibontakozását segíti elő, hozzájárul, hogy a gyermek képessé váljon a világban való tájékozódásra, alkalmazkodásra. A gyermekek személyes ismeretén alapuló tudásra építhetjük fejlesztő feladatainkat, és tervezzük a sokszínű változatos tevékenységeket, melyeken keresztül közvetlenül vagy közvetve tapasztalatokat szerezhettek a gyermekek a természeti és társadalmi környezetből. Az intellektuális nevelés az egész nap folyamán jelen van; a játékban, tevékenységekben, a képességfejlesztő csoportos vagy egyéni foglalkozásokon hangsúlyozódik.

III.3.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- Az anyanyelvi fejlesztés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Beszélő környezet, szabálykövetítés a javítgatás elkerülésének, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartásának, ösztönzésének és a gyermeki kérdések támogatásának kiemelése.

Az anyanyelvi nevelés általános feladatai:

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Az óvónő szép magyar beszéde mintaértékű a gyermeke előtt.
- Az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés /megértés/ reprodukció fejlesztése:
 - helyes légzés, tiszta kiejtés,
 - artikuláció,
 - beszédtempó, ritmus,
 - hangsúly, hanglejtés,
 - szókincs, mondatalkotás,
 - helyes nyelvtani struktúra,
 - verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése.

III.3.2. Értelmi képességek fejlesztése, nevelése

„Sokat és jól, jót játszó gyermekből nyitott érdeklődő iskolás, majdan alkotó ember válik.”

(Dr. Takács Bernadett)

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés.
- A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- Az óvónő a gyermekek fejlesztéséhez a célra vezető módszereket szabadon választja meg, tudatosan segíti elő a gyermekek fejlődését, fejleszti a gyermek gondolkodási és problémamegoldó képességét.
- Az óvodapedagógus minden esetben figyel a gyermek egyéni képességeire, szükségleteire, a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre, és ennek megfelelően alkalmazza a változatos módszereket, eljárásokat, melyek a kompetenciafejlesztést támogatják. Az óvodában rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési eszközöket, digitális anyagokat céljainak megfelelően használja.
- A gyermekek megfigyelése és munkájának értékelése alapján készíti el az óvodapedagógus a fejlesztési tervét.

IV. Az óvodai élet megszervezése

Pedagógiai elvek:

A gyermekek óvodai életének ritmusát céltudatosan alakítjuk ki.

Az egyes csoportok számára a legideálisabb napirendet és a heti rendet az óvónők alakítják ki, figyelembe véve a gyermek szükségleteire, higiénikus, esztétikus gondozására fordítható időszükségletet.

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

A tervezett tevékenységeken kívül lehetőséget biztosítunk a csoportokon belül kialakuló spontán váratlan élmények feldolgozására is.

Napirend, heti rend a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Napirend:

- Tág időkeretek megjelölésével az egész nap folyamán biztosítjuk a rugalmasságot.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás időtartama csökken a kötelezően Nincs stressz, sűrgetés, várakozási idő.
- A napirendben a legtöbb, összefüggő időt a gyermek alapvető tevékenységére, a játéokra fordítjuk. Biztosítjuk a zavartalan játék feltételeit (idő, játéktér, téma, eszköz).
- A játékba integrált tanulás optimális időpontját az óvónő választja meg, a tanulás nem sértheti a gyermeki játék tiszteletben tartását.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás időtartama csökken a kötelezően szervezett mozgásos tevékenység napjain.
- A reggeli és délutáni időkeretben lehetőséget biztosítunk a szabad játékra.
- A napirendben vannak olyan stabil elemek, amelyektől egyetlen csoport sem tekinthet el: étkezés, pihenés.
- Az étkezések azonos időpontban, egyszerre kezdődnek, befejezése változó. A középső és nagycsoport gyakorolja a naposi feladatokat.
- A gyerekek délutáni pihenése élettani szükséglet. Az egyéni alvásigények figyelembe vételével biztosítjuk a zavartalan pihenés feltételeit.

Hetirend:

- A hetirend kialakítása a csoportok közötti összehangolással történik.
- A vers- mese- dramatikus játék az óvodai nevelés minden napján megjelenik (vagy jelen van).
- A hét kezdő napja a családi élmények feldolgozását, sok egyéni kommunikációt tesz lehetővé, mely lehetőséget biztosít a hét folyamán az élmények feldolgozására is.
- A tornának, játékos mozgásoknak a lehetőségét teremben, vagy szabad levegőn, eszközökkel vagy a nélkül mindennap biztosítjuk.

Az óvoda csoportszerkezete

A gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, a szülők igényeit, a gyermekközösségek szociális összetételét, lehetőségeinket figyelembe véve szerezzük részben osztott kis-középső, és középső - nagy csoportot, de nem zárjuk ki az osztatlan csoportok szervezését sem.

A gyermekcsoportok kialakításánál a következő tényezőket vesszük figyelembe:

- Mennyien kezdik az adott nevelési évet leendő óvodásaink közül?
- Életkori, nem szerinti megoszlás.
- Testvérek közötti kapcsolat.
- A gyermekek között szövődő baráti kapcsolatok.
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a csoportokban.
- Szülői igények, esetleg óvónő választás figyelembevétele.
- Igyekszünk a jó képességű gyermekekkel differenciáltan foglalkozni, számukra tehetséggondozó műhelyt kialakítani és erre egyre nagyobb hangsúlyt fektetni.

V. Az óvodai nevelés tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V.1. A játék

Célja:

A gyermekek önfelelt, kötetlen, szabad játéktevékenységének biztosítása mellett az ismeretszerzési, tapasztalási tanulási lehetőségek biztosítása.

A játék az óvodás gyermekek alapvető, legfontosabb tevékenysége, mely átszövi a gyermekek egész napját, s kiindulási alapja a többi tevékenységnek.

A játékban az egész gyermeki személyiség fejlődik, és fejlődik a gyermekek társas kapcsolata. A játékban ismerkednek a külvilággal s a világról alkotott élményeiket, benyomásaikat sajátos módon elevenítik meg. Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítása.

Feladata:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök).
- A játékot segítő módszerek megválasztása.
- A 3-6-7 éves korra jellemző játékfajták tartalmának, témájának bővítése a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével és az élmények biztosításával
- A játékfolyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A szabad, kötetlen játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Légkör:

Alkotó kedvű légkör kialakítására törekszünk, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek: kivel, hol, mit, milyen eszközzel, és mennyi ideig játszhatnak. A gyermekek harmonikus légkörben, felszabadultan, önállóan, vagy társaikkal elmélyülten tudnak játszani. Kevés, de szükséges szabályt vezetünk be, mely minden gyermekre érvényes, és az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet biztosítják.

Megfelelő hely:

A gyermekek játékok szabadon választják meg a helyet, az óvónő segítségével, vagy önállóan átrendezik a csoportszobát. A csoportszobák, az udvari játékok többsége, a gyermekek nagy mozgását, építőjátékát elégíti ki, de ha az időjárás engedi lehetőséget kínálunk a barkácsoló, konstruáló, rajzolás – festést elősegítő játékokra is.

Az óvónő pedagógiai módszerei

- Óvodáskorban az óvónő jelenléte, segítő közreműködése, aktív játéka segíti a gyermek játékfejlődését. Nem kívülálló, hanem a játéktevékenységbe beépülő belső modell, aki segíti a mintával való azonosulást.
- Az óvónő bekapcsolódásai a játékba szituációtól függőek. A kisebbek gyakrabban igénylik az óvónővel való együttjátszást, a nagyobbak a segítő, ötletadó, az ötletek kivitelezésében közreműködő felnőtteket.
- Nyugodt játék esetén az óvónő szemlélő, figyelemmel kísérő, hagyja a gyermeket önállóan cselekedni. Az óvónő játékezdeményező játszótárs is, aki kisebbeknél, vagy a peremhelyzetű gyermekeknél támogató, engedő, elfogadó, ötletadó, segítő magatartásával fejleszti a gyermekek személyiségét, játékát.
- Durvaság, testi épség veszélyeztetése esetén az óvónő azonnali beavatkozása szükséges.
- A gyermekek viselkedésének értékelésében az óvónőt a jó szándékú megközelítés és a pozitívumokra támaszkodás elve vezérli. A helytelen viselkedési formák megfogalmazásánál mindig utal az előremutató, elvárható helyes viselkedési mintákra, magatartásformákra. Mindig a jót látjuk meg a gyermekben, pozitív megnyilvánulásaira építünk.
- Az óvoda játék közben a gyermek egész személyiségét fejleszti, empátiás készségeivel kibontakoztatja a gyermek egyedi tulajdonságait, egyéni elképzeléseit.
- A tanulási folyamatban kerüli az elmarasztalást, a pedagógiai optimizmus elvével élve sokat buzdít, dicsér, változatos módszerekkel, gesztussal, mimikával.

- A szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása. A játékelbeszélések megbeszélésének inspirálása.

Játékfajták:

Óvodásainkra jellemző, hogy a különböző játékfajták egy időben jelen lehetnek a játékokban, életkoronként változó arányban.

3-4 éves kor:

- A kisebbek játékában a gyakorló játékok dominanciája jellemző. A "mit lehet vele csinálni" kipróbálás öröme, mozgásformát sajátítanak el, gyakorolnak a lendületes nagymozgásoktól a kifinomult manuális tevékenységekig.
- Az ismétlés öröme a beszédben is megjelenik, a gyermekek „halandzsa” játékában. A gyakorlójátékok az eszközök biztosításával sokszínű, sokféle anyagú, méretű, funkciójú játékokkal fejlesztők.
- Már ebben az életkorban megjelennek a szerepjátékok csirái, egyszerűbb elemei. A gyermekek főleg a közvetlen környezetükből, a családból merítik élményeiket és dolgozzák fel játékaikban. Az óvónő a gyermekek játék fejlődését segíti a modellnyújtással, a „mintha” helyzetek motiválásával, pozitív minták közvetítésével.
- Az egyszerűbb mesék eszközökkel, kellékekkel történő előadása motiválja a gyerekeket az előadásra, bábozásra, dramatizálásra. A kisebbek a könnyebben mozgatható, lendületes mozgásokkal kísérhető hurkapálcika, fakanál bábokkal önállóan képesek sokszor hallott mesét dramatizálni. A Játékhoz szükséges eszközök, a babázáshoz szükséges kellékek elkészítését az óvónő a gyerekek között végezheti, ezzel mintát adva a barkácsoláshoz, az egyszerűbb technikák megfigyeléséhez, elsajátításához.
- A kicsik építő, konstruáló tevékenységére, játékára jellemző a formagazdagság. A gyermekek átéli az „én készítettem” örömét, melyhez sikerélmény társul. Ügyességi és szabályjátékainkban először az egyszerűen betartható szabályok jelennek meg főleg a mozgásos játékok gyakorlása során, amely egyben mozgásigényük kielégítését is szolgálja.

5-6 éves kor:

- Játékaiban is megjelennek a gyakorló játékok elemei bonyolultabb mozgássorok, műveletek gyakorlása, elsajátítása során.
- A nagyobbak játékára a szerepjátékok dominanciája jellemző. A gyermekek élményeiket a közvetlen és tágabb környezetükből merítik, s szerepvállalásukra a hagyományos családi szerepek mellett a bővülő, sokszínű nemi identitással rendelkező modellkövetés jellemző.
- A gyermekek egyre gyarapodó, bővülő ismeretei, élményei színesítik, gazdagítják játékaikat és képesek az egyre bővülő társas kapcsolataik során játék közben együtt működni.
- Az otthoni élmények feldolgozása mellett az óvodai séták ismeretszerzési lehetőségek, kirándulások, tapasztalatszerzések bővítik játéktevékenységüket, gazdagítják a játékaik témáját, tartalmát.
- A gyermekben a játékelgondolás, a játék tervezése az életkor előre - haladtával fejlődik, képesek megtervezni a játékaikat.
- A szabályjátékok az életkorral kiterjednek a mozgásos, manuális, logikai és társasjátékokra. A gyerekek egymást is figyelemmel kísérik játék közben, önállóan alkotnak szabályokat, figyelmeztethetik egymást a szabályok betartására.
- Konstruáló játékaikban a bonyolultabb formák, technikai megoldások kerülnek előtérbe, fantáziájuk, kreativitásuk, ügyességük fejlődésével párhuzamosan.
- A játékaikhoz szükséges kiegészítő kellékeket önállóan is elkészítik. A jó példa nyomán a gyerekekben fokozódik a mese dramatizálás igénye. A meseszereplők elkészítésében szívesen közreműködnek, önállóan dramatizálják az ismert meséket.

V.2. Verselés, mesélés

A nyelvi képességek fejlesztésének leglátványosabb eszköze a vers, mese, bábozás és dramatikus játékok. Ezeken keresztül sajátítják el a gyerekek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet. A versekből, mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg, a bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget

adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő. Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez.

Célja:

- A gyerekek érzelmi-, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése a mesék, versek képi erejével, hangulatával, ritmusával.
- Irodalmi, esztétikai élménynyújtás.
- A gyermek saját vers és mese alkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolásával történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Feladatok:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. Klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermek nyelvi képességeinek, életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő fejlesztése.
- Teremtsük meg a nyugodt légkört a mesehallgatásra a nap bármely szakaszában. A mesélés naponta ismétlődő tevékenység.
- A gyermeket az egyszerű meséken keresztül szoktassuk hozzá a mese figyelmes végighallgatására.

Az irodalmi anyagok összeállításának szempontjai:

- A mese és a vers az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Ehhez a legnagyobb és legfontosabb területet a népköltészet adja. A népi mondókák, rigmusok, népmesék minden korosztálynak bőséges kínálatot nyújtanak. A lovogoltatók, simogatók, ringatók stb. a meghitt együttlétek alatt érzelmi kötődést alakítanak ki.

- Az óvónő a 3-4 éves gyermekek versanyagát népi mondókából, rigmusokból, legismertebb költők ritmikus zenei hatású játékos verseiből állítja össze. Olyan meséket választ, melyek cselekménye egyszerű, érthető.
- A 4-5 évesek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, realiztikus mesék. Szerepeljenek humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.
- Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Mesetárunkba épüljenek be a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, műmesék. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban, napokon keresztül izgatottan várják.
- Az óvónő tervezzen bátran, mert a gyerekek már ebben a korban is megértik a költői képek értelmét, kifejezőerejét.
- A kiválasztott mesék, versek erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolást, az évszakok szépségét.

Bábozás, dramatikus játék

A bábjáték a maga sajátos varázserejével, olyan komplex módon hat a gyermekekre, amelyet semmilyen más eszközzel nem lehet pótolni. Bábbal a gyermek érzelmi igényei kielégítődnek, mert a bábbal minden megtörténhet, a csoda láthatóvá válik, a megjelenő bábok a gyermeki képzeletet elbűvölik és teljesen azonosul vele.

A gyermekek az óvónő segítségével elevenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot. A bábozó gyermek ő maga, mégsem ő beszél, de a bábót beszélteti és azzal, hogy belebújik a báb szerepébe sokkal bátrabban nyilvánul meg, jobban ki tudja fejezni gondolatait, érzéseit, indulatait. Mindezek által a báb az anyanyelvi és kommunikációs nevelés hatásos eszköze is.

A rendszeres többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A jó példa nyomán a gyermekekben fokozódik a mese dramatizálási igénye. A gyermekek bábozzák, dramatizálják a meséket, a meseélmény többoldalú összegzés legyen számukra.

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Ahol dal terem nincs mitől félned, gonosz ember ajkán nem terem az ének!”

(Kodály Zoltán)

Célja:

- Felébreszteni a gyermekek zene iránti érdeklődését, a gyermekek zenei befogadóképességek és készségek fejlesztése.
- Zenei élmény – nyújtáson keresztül a gyermekek érzelmeinek gazdagítása.
- A zenei kreativitás fejlesztése (mozgás rögtönzés zenére, dallam, ritmus variációk kitalálásának ösztönzése stb.) az önkifejezés újabb csatornájátnyitja meg a gyermekek előtt.

Feladatok:

„A jó zenei légkör nem korlátozódik a tervezett foglalkozásokra, hanem átszövi az egész napot” (ÉNÓ: 23.o.)

- Zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjeire megfelelő válogatása.
- Zenei képességek fejlesztése
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A zenei anyag kiválasztásának szempontjai:

- A tiszta forrásból válogatott igényes, szép zene emocionális hatása nagy. A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket, s arra törekszünk, hogy a gyermeknek a lehető legtöbb érzelmi élményben legyen része.

- A zenei anyag kiválasztását meghatározzák a gyermekek életkori sajátosságai, valamint a nevelői célkitűzések.
- A zenei tevékenységek anyagai a mondókák és énekes játékok, melyek leginkább népdalokból, népi táncokból, népi játékokból, nemzeti hagyományokból tevődnek össze.
- Az anyag kiválasztásánál fontos szempont a dallam, ritmika, valamint a dalokhoz, mondókákhoz tartozó játékok és mozgásformák.

Zenei képességek fejlesztése

A gyermekekben zenei élményként a felnőtt éneklés és a hangszeres zene hat. A kisebb gyermekeknél az ölbéli játékoknak jelentős szerep jut.

Ezek az érzelmi életet gazdagító, kellemes zenei hatások hozzájárulnak a szociális érettség elősegítéséhez, azon belül a pedagógushoz való pozitív viszony formálásához.

a. Éneklési készség fejlesztése

- Törekszünk a helyes szövegkiejtésre, a hangzók tiszta ejtésének begyakorlására, a tiszta éneklésre.
- Ez utóbbi kizárólag sok gyakorlás, ismétlés révén alakulhat ki, mely az emlékezet fejlesztéséhez járul hozzá.

b. Zenei hallás fejlesztése

- Ez az alapja későbbi zenei fogékonyságnak, képességfejlesztésnek.
- A gyermekek megismerkednek a magas – mély viszonytal, melynek hangkülönbsége fokozatosan bővül. Óvodáskor végére az árnyaltabb hangok különbségét érzékeltetni tudják.
- A halk – hangos közti különbség hallható módon érvényesül. A gyermekek kezdetben felismerik az óvónő halk és hangos éneklését. Fokozatosan alakul ki bennük az a készség, hogy csoportosan illetve egyenként tudjanak halkán – hangosan énekelni. A magas – mély, halk – hangos különbségének térbeli kifejezése a térirányok ismeretének fejlesztéséhez járul hozzá.
- A hangszínek felismerésénél kezdetben az eltérő hangszínt keltő használati tárgyak zöreij hangjait használjuk. Tudatosan kezdik figyelni, és felismerni a környezet illetve egymás hangjait, ezeket vizuális

- ingerek nélkül is megnevezik. Óvodáskor végére képesek lehetnek a finomabb hangok megkülönböztetésére. A hangszín felismerés gyakorlása elősegíti az auditív információk feldolgozásának fejlesztését.
- A belső hallás fejlesztése a gyermekek zenei emlékezetére támaszkodik. Ha a dalfelismerés zökkenőmentesen történik, beiktathatjuk a dallambújtatót. A gondolkodási műveleteken keresztül az analízis (dallamból kiemelt motívum kiemelése) szintézis (motívumok dallammá kapcsolása) és rész – egész viszonya (ezen feladatok együttes megoldásával) fejleszhető.
- c. Ritmusérzék fejlesztése
- Óvodáskor kezdetén az EGYENLETES LÜKTETÉS kiemelésén van a hangsúly, mely gyakorlásakor dominál a zenei manipuláció (hajladozás, hintázás, táncolás, stb.)
 - Az egyenletes lüktetés biztos érzékelésével építhetjük mondókák és dalok RITMUSÁNAK kiemelését. Kezdetben akusztikus módon érvényesül, melyet felvált a látható és érezhető mozgás. Kiváló játék a ritmusvisszhang és a dalfelismerés ritmusról, mely támaszkodik a gyermekek figyelmére és emlékezetére.
 - Az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása csak kiemelkedő zenei tehetségű gyermekek esetében célszerű. Jó példa ez a megosztott figyelem fejlesztéséhez.
 - A gyermeket fokozatosan szoktatjuk állandó TEMPÓTARTÁSRA. Éreztetjük a gyors és lassú közötti különbséget változatos módon.
 - A GYERMEKTÁNC alapelemei a játékos mozdulatok, melyek az óvónő leleményei alapján tevődnek össze. Ügyeljünk az esztétikus, ízléses mozgásra.
 - Az énekes játékok mozgásanyaga VÁLTOZATOS TÉRFORMÁK –ra épül, melyek a gyermekek tér- és forma érzékét fejlesztik.
- d. Zenei formaérzék fejlesztése
- A dallammotívumok hosszúságát és szabályos váltakozását éreztetjük. Erre épülhet a ritmus- és dallamvisszhang, valamint a kérdés-felelet játék.
- e. Alkotókészség fejlesztése

- Az óvónő a gyermekek képzeletét, kreativitását, zenei improvizáció képességét segíti elő, ha hagyja ötleteiket érvényre juttatni. Az óvónő improvizálásaira épül a gyermekek önkifejező törekvése, alkotókedve. Következő lépés a tudatos önkifejezés, melyet indirekt módon befolyásolhatunk.
- Már 3 éves kortól a gyermekeket a zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására szoktatjuk. A zenehallgatási anyag összeválogatásánál tekintettel vagyunk arra, hogy azok teljes értékűek legyenek, hiszen a gyermekek passzív dalkincsévé válhatnak.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

„Az óvónő sokat énekeljen akkor is, amikor a gyermekek még nem énekelnek, hogy a zene iránti érdeklődésüket felkeltse!”

/ÉNÓ: 25.o./

A zenei nevelés szervezeti formái kötetlen és alkalmanként kötött jellegűek. 5 éves kortól iskolába lépésig fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a közös, együttes részvételre. Ezek mellett teret kell engednünk a spontán adódó éneklésre, énekes játékokra, hiszen így teljes a zenei készség és képességfejlesztés.

A gyermek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.

- A népi mondókák, gyermekjáték dalok alkalmasak a gyermekek nyelvi kifejezőkészségének és hangzó gyakorlásának fejlesztésében.
- A gyermekek gyakorolhatják a hangzók pontos ejtését. Szókincsük bővítésére is lehetőség adódik, a népi szavak, kifejezések által. A mondókák, dalok egyenletes lüktetése a folyamatos beszédet készíti elő. A szavak ritmikus tagolásával gyakorolható a szótagolás. A helyes artikuláció, a szavak pontos ejtésének gyakorlása az egyéni éneklés, mondókázás által valósítható meg. E közben a metakommunikatív jelzésekre is nagy hangsúlyt fektetünk.

V.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

„Ha nem volt valamim, csináltam én labdát, szekeret.

*Papírból edény, kistányér, korsó, lábas, fazekak: kinyírtam, összeraktam, kanalat tettem
beléjük: ragasztott fület az oldalukra: szánkát, tűzhelyet, mindezt gyártottam.*

*S ami még hiány, gyorsan lekaptam a krétám, ceruzám:
mert festettem is, s kissé valahogy úgy éreztem, amit lerajzolólok,
az már az enyém, részben legalább.*

Képekben és mintákban a világ, így gyült körém...”

/Szabó Lőrinc: Tücsökzene – részlet/

A rajzolás, mintázás, kézimunka, az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Ennek keretében az óvodás nemcsak megismeri a világot, hanem az őt érő spontán vizuális ingerek hatására át is alakítja, újrateremti „magáévá teszi”. Egyre pontosabbak lesznek az ismereteik, fejlődik vizuális látásuk, észlelésük, emlékezetük, képzeletük, gondolkodásuk, finom vezérlésű mozgásuk, mely az iskolára való előkészítésben játszik jelentős szerepet. A kreativitás nagyon fontos része személyiségüknek, amelyet önmagukban és a gyermekekben is érdemes és szükséges fejleszteni. A gyermekek képességei tevékenységben fejlődnek, melyet úgy kell irányítani, hogy önmaguk elképzelései kifejezésre jussanak. Csakis úgy lesz önálló, alkotó-alakító jellegű az ábrázolásuk.

A vizuális nevelésben az önkifejezés eszközeként gyakran használják a természetes anyagokat, melyek újszerű, érdekes helyzeteket teremtenek, s lehetőséget adnak a megszokottól eltérő megoldásra. Az otthonról hozott, a kirándulások, séták alkalmával gyűjtött anyagok, termékek a gyermekek esztétikai érzékének és ízelelésének formálásán kívül, az alkotás örömét élik át, mivel érzelmileg közelebb állnak ezekhez a tárgyakhoz.

Közvetlen kapcsolat jön létre a környezetet alkotó gyermek és az anyag között. Miközben kialakul a végeredmény, sokoldalú tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, felhasználhatóságukról. Ennek során erősödik a természethez való pozitív viszonyuk. Az elkészített tárgyak önkéntelenül felidéznek a népi jellegű mondókákat, népdalokat, játékokat, amelyeket a gyermekek az élmény kapcsán gyakran elsajátítanak. Környezetük

megismerése szorosan összefügg a természet szeretetére, védelmére neveléssel, valamint a természet szépségeinek, kincseinek feltárásával.

Tevékenység célja:

- A gyermekek lássák, tapasztalják, érzékeljék, ismerjék meg az általuk használt anyagok, eszközök sokszínű tulajdonságát, változtathatóságát, felhasználását.
- A gyermekek esztétikai érzékének, alkotói képességének megalapozása.
- A különböző tevékenységek, műveletek, technikák megismerése, gyakorlása közben fejlődjön a gyermekek képi, térplasztikai kifejezőmódja, térbeli tájékozottsága, formavilága, színérzékelése, kezük, finommotorikája.
- Formálódjon gondolkodásuk, esztétikai értékrendjük, megfigyelőképességük.
- Gazdagodjon érzelemviláguk, képzeletük, fantáziájuk.

Feladatok:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- A 3-6-7 éves korban tervezhető tevékenységek tartama
- A tevékenységek szervezeti formájának biztosítása
- Az óvónő feladatai
- Technikai javaslatok

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

- A csoportszoba külső megjelenése a közvetlen környezet hatása jelentős állandó inger, ezért elsődleges feladatunk, hogy csoportszoba színvilága, dekorációi esztétikus, funkciójukban is szép, harmonizáló tárgyak vegyék körül a gyermekeket.
- Az alkotó-alakító munkához megfelelő és állandó helyet alakítunk ki, ahol a mindennapi játék során zavartalanul tevékenykedhetnek.
- Szabad- nyitott polcos rendszerben biztosítjuk azokat az eszközöket, anyagokat, amelyek játékidőben is inspirálják a gyermekeket arra, hogy részt vegyenek a különböző kiegészítők, eszközök stb. elkészítésében.

- Lehetőség szerint minél több időt biztosítunk a gyermekek rendelkezésére, hogy kielégíthessék alkotási vágyukat, saját elképzeléseiket megvalósíthassák.

Tervezhető tevékenységek tartama

- Az óvodába kerülő gyermekek számára lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedjenek meg a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal.
- Fontos feladat a szabályok, szokások rögzítése, a technikák pontos bemutatása, elsajátítása, gyakorlása, a felfedezés, az alkotás örömeinek megéreztetése.
- Az anyaggal való játék örömét, az alkotás élményét megélő gyermek számára kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység a fontos.
- A gyermekek érdeklődésüknek megfelelően szabadon választhatnak az alkotói tevékenységek köréből.

a. Képalakítás

A kisebb gyermekeknél a képalakítás, firkálgatás, rajzolás, festés, papírragasztás kedvük, érdeklődésük szerint történik. Elősegítjük a szórt elrendezésen belül a képi elemek egymáshoz rendezésének próbálgatását.

Különböző nagyságú, színű, eltérő formájú, változatos anyagú felületen tevékenykedjenek a gyermekek. Ismerjék meg az alapvető színeket.

A nagyobb gyermekek körében nőjön meg a szándékos képalakító tevékenység. Jelenjen meg az emberalakok, környezet tárgyait, cselekmények, saját elképzelés alapján történő megjelenítése. Rajzoljanak nagy méretben is, használjanak tust, filctollat. Bátran használják, keverjék a színeket érzelmeik, élményeik alapján; gyönyörködjenek a színárnyalatokban, formákban. Festés során használjanak vastagabb, vékonyabb ecseteket; színfoltokat alkalmazzanak, törekedjenek ritmusba rendezésre díszítésben. Alakítsanak képeket spárgából, fonalból, textilből, termésekből.

A legnagyobb használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldást, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

Rajzaikban, festményeikben törekedjenek a részletgazdagságra. Jelenjenek meg a mesék, versek, ünnepek eseményábrázolásai. Díszítsenek megfigyelt motívumok alapján. Tépjenek, vágjanak, ragasszanak, összeillesztéssel, ragasszanak is. Szívesen alkossanak közös kompozíciót.

b. Plasztikai munkák

A kicsik tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Sajátítsák el a mintázás alapttechnikáit. Gyurkálgassanak, formáljanak és díszítsenek különböző eljárásokkal.

A nagyobbak legyenek képesek a formák tagolására. Munkáikat egészítsék ki különböző anyagokkal, anyagba szurkálással, lenyomatokkal, karcolással.

Szerkesszenek, összerakjanak, készítsenek bábót, díszletet. Tapasztalják meg, hogy „miből-mit” lehet csinálni.

A legnagyobbaknál jelenjenek meg az emberalakok, állatok, tárgyak mintázása a legfőbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. Használjanak gipszet is munkáikhoz. Új technikákkal ismerkedjenek meg: kollázs, montázs, nemezelés, szövés, fonás, batikolás stb. Játékaikhoz készítsenek kellékeket. Örömmel készítsenek ajándékot a szüleiknek, kisebb pajtásaiknak. Vegyenek részt az óvoda díszítő, környezetalakító munkájában.

c. Építés

A kisebbek az építés során ismerkedjenek meg a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Vegyenek részt nagy terek alakításában, átrendezésében. Készítsenek térbeli alakzatokat, kuckókat együttesen, különböző tárgyakból. Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása játék közben. Az évszaknak megfelelően homok, hó használata az építgetésben.

A nagyobbak már térbeli alakzatokat is formálhatnak közös játékaik során. Különbőféle anyagokból, tárgyakból építéssel, összerakással,

térbeli rendezéssel kisebb-nagyobb formacsoportok, építmények alakítása, esetleg több napon át folytatódó közös munkával.

A tevékenységek szervezeti formájának biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban integrálódnak, biztosítva az egyéni segítségnyújtás, differenciálás lehetőségét.

Az óvónő feladatai

- Megismertetjük a gyermekekkel az eszközök célszerű használatát, kezelését.
- Önállóságra, nevelésre törekszünk, de közben elvárjuk a szabályok betartását, amelyek a gyermekek testi épségét óvják.
- Észrevesszük a gyermekek kezdeményezését, figyelünk rájuk, ötleteket adunk, ha szükséges, segítséget nyújtunk.
- Érdekes, változatos, vonzó, örömteli, tartalmas témát, tevékenységet biztosítunk a mindennapok során.
- A tárgyi és hangulati feltételt megteremtjük.
- Élményeket biztosítunk.
- Tekintettel vagyunk az egyes gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbségére.
- Látogatást szervezünk kiállítások megtekintésére, ahol különböző műalkotásokkal ismerkedhetnek meg a gyermekek.

Technikai javaslatok

Rajzolás, festés, nyomatok, díszítés, mozaik készítése.

Gyurmázásnál: gömbölyítés, lapítás, sodrás, kúpos-nyújtás, kihúzás, mélyítés, kerekítés, kicsípés, tapasztás, hozzáadás.

Agyagozás, gipszöntés.

Bábkészítés: gyűszű, fakanál, sík, marionett, zacskó, kesztyű, bot, árny.

Papírhajtogatás: fa, műanyag, textil munkák.

Szabás-varrás, kollázs, montázs, batikolás, rátét, makramé, szövés, fonás, kasírozás.

V.5. Mozgás, mozgásos játékok

Célja:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, játékos formában.
- Mozgásszint fejlesztése a mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlási lehetőség biztosításával.
- Cél továbbá a gyermekek téri tájékozódásának, alkalmazkodó képességének fejlesztése, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladat:

- A szabadban és a csoportszobában jó levegőjű tiszta környezetben, kellemes légkörben, rendszeresen végzett mozgás a gyermekek természetes igényévé válik és épüljön be a szokásrendszerébe.
- Motoros képességek fejlesztése, kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség) koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség)
- A gyermekek mozgási igényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus, összerendezett mozgásfejlesztés.
- Közösen, örömmel végzett mozgás, közben a társas kapcsolatok szélesítése. Társakhoz való alkalmazkodás közben önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük fejlesztése.

A mozgásfejlesztés lehetőségei

- Konkrét fejlesztést szolgáló testnevelés.
- Mindennapos szervezett és szabad mozgás játékokban.

1. Testnevelés

A testnevelési foglalkozások heti 2 alkalommal kötelezőek, játékos felépítésük azonban, nem jelentenek kényszert a gyerekeknek.

A játékot, játékoságot alapelveként kell értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A foglalkozások tervezésénél lehetőséget kell biztosítani a

gyermek tempójának figyelembevételével, a megfelelő mozgásos feladatok gyakorlására.

Különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával lehetővé kell tenni, hogy a gyermek megtalálja a képességének legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A testnevelési adatok összeállításakor figyelembe kell venni az óvoda eszközlehetőségét.

A 3-4 évesek testnevelési anyaga:

- A természetes nagy mozgások, amelyek során megismerkedhetnek testrészeikkel és azok funkcióival (futás, ugrás, dobás, támaszgyakorlatok, labdagyakorlatok)
- Utánzást ösztönző mozgásos játékok
- Futójátékok sorban, körben, szétszórtan.
- Fogójátékok szereppel, körben, házzal, egy fogóval.
- Egyéni versengések.
- Ismerjék és használják a kézi szerek közül a babzsákot, karikát, labdát.

A 4-5 évesek testnevelési anyaga:

- a tér mozgásos megismerése.
- az egyensúlyérzék fejlesztése
- a szem-kéz, szem-láb koordináció
- testséma fejlesztése
- a lateritás
- futójátékok több csoportban, párokban, egy és két sorból, körből és kettős körből
- fogójátékok: szétszórtan, átfutással, ház nélkül egy fogóval
- egyéni, csoport és sorversenyek
- végezzenek kézi-szer gyakorlatokat labdával, babzsákkal, szalaggal, körkötéllel, kockával, karikával és társas gyakorlatokat.

Az 5-6-7 évesek testnevelési anyaga:

- a finomabb mozgások gyakorlása
- dobások sávokban, vonalon történő eszközmozgatással

- egyensúlyozó játékok
- a gyermekek terhelhetőségének, állóképességének fejlesztése
- a versenyjátékok során fejlődik közösségi érzékük, versenyszellemük, figyelmük, kitartásuk, türelmük (futás, ugrás, dobás, támasz és függésgyakorlatok, egyensúlygyakorlatok, labdagyakorlatok)
- legalább hat-hét féle kézi-szer gyakorlatot végezzenek (kisszéssel, bottal, kendővel, szalaggal, különböző méretű labdával, karikával), valamint páros és társas gyakorlatokat
- futójátékok kéz- és vállfogással
- fogójátékok változatos formában, két vagy több fogóval

2. Mindennapos szervezett és szabad mozgásos játékok

A nap bármely részében és bárhol megszervezhető.

Úgy kell összeállítani anyagát, hogy a néhány perc is felfrissülés, edzés, igazi örömet jelentsen a gyermek számára.

A játék során (kinn ill. benn) megfelelő helyet, időt, eszközt, élményt kell biztosítani a mozgásra, mozgásos játékok eljátszására. Ezek általában a nagy mozgások fejlesztését szolgálják.

A szabad mozgás zavartalan lehetőséget ad a testneveléseken megismert mozgásformák többszöri ismétlésére, gyakorlására az udvari szabad levegőn való tartózkodásnál is.

A zenés torna is fontos a gyermek mozgásfejlesztésében. Hetente egy alkalommal végezzenek ritmikus utánzó mozgásokat is zenére, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ. Ez a mozgás is felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

A sikeres, jó hangulatú játékos tevékenység, örömmel végzett mozgás a gyermek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

V.6. A külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése

*„Mennyi örömet szerezhetnének maguknak az emberek,
ha tudnák, milyen gazdag a Föld,
és mennyi minden csodálatos él rajta.”
/Gorkij/*

A környezet tevékeny megismertetésére, megszerettetésére irányuló nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Hiszen bármit tesz a kisgyermek, legyen az játék, munka jellegű tevékenység, vagy játékba integrált tanulás, az őt körülvevő természeti, tárgyi, emberi környezetből szerteágazó ismereteket.

Célja:

- A gyermekek tapasztalati úton fedezzék fel, ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket.
- Alakuljon ki bennük pozitív viszony, a természeti-, tárgyi-, emberi környezet iránt.
- Óvják, védjék mindezek értékeit, szépségeit.
- Életkoruknak megfelelően ismereteik segítsék tájékozódásukat, a mindennapi életben való eligazodásukat.
- A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés.

Feladatok:

1. A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

a. A 3-4 éves korosztály számára tervezhető tartalmak:

- Az óvodába érkező gyermekeket meleg, szeretetteljes, biztonságos környezet várja. Először az óvoda belső helyiségeivel, az ott dolgozó felnőttekkel ismerkednek meg. Majd az udvarral és az ott található növényekkel, apróbb állatokkal.
- Igyekszünk a lehetőségekhez mérten sok időt tölteni a természetben. A gyermekek figyelmét ráirányítjuk a növény és állatvilág

szépségére és pozitív mintával a helyes viselkedési szabályokat hangsúlyozzuk. Tudatosítjuk bennük, hogy az élőlények (növények, állatok) csak akkor szépítik környezetünket, ha vigyázunk rájuk.

- Megfigyeljük az évszakok jellemző jegyeit, változásait.
- Az élősarokba folyamatosan gyűjtjük a terméseket, melyeket fel is használunk.
- A gyalogos közlekedésszabályainak megismertetésére rövid sétákkal biztosítunk lehetőséget.
- Megismerünk néhányat az évszakok zöldségei, gyümölcsei közül.
- Séták alkalmával megfigyelünk különböző járműveket, személy, és teherszállító eszközöket.
- Beszélgetünk a családról, az összetartás, az egymás iránti szeretet, tisztelet fontosságáról.
- Folyamatosan ismerkedünk a legalapvetőbb higiéniai szabályokkal, tisztálkodási szabályok kialakításával, testünk megismerésével.

b. Az 5-6-7 éves korosztály számára tervezhető tartalmak:

- Hosszabb séták, kirándulások alkalmával megfigyeljük az évszakok jellegzetességeit, a természet szépségeit, a színek árnyalatait, a környezet esetleges szennyeződéseit.
- Megfigyeljük az évszakok közötti különbözőséget, ok-okozati összefüggéseket és mindezek hatását az emberre, növényekre, állatokra.
- Minden évszakhoz táblát készítünk. Színes képek és a gyermekek rajzainak felhasználásával.
- Folyamatosan gyűjtjük a természet kincseit, fel is használjuk.
- Visszatérő rendszerességgel gyümölcs, ill. vitaminalátát készítünk.
- Gondozzuk a kiskertet, melybe virágot ültetünk és ápoljuk is azt. Tisztán tartjuk az óvoda udvarát (sepregetés, szemétyűjtés)
- A csoportszobában ápoljuk a növényeket, állatokat, ágat hajtatunk, magvat ültetünk, csiráztatunk.
- Az adventi készülékekkel várjuk a karácsonyt és bővítjük ismereteiket a családról, az összetartásról, egymás megbecsülésének fontosságáról.

- Séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést és a kulturált viselkedés szabályait, megismerünk néhány KRESZ-táblát. Felkeresünk közintézményeket is: iskola, orvosi rendelő stb.
- Megismerünk néhány szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközt.
- A házi állatokat lehetőleg természetes élőhelyükön keressük fel.
- A vadállatokat videófelvetelekről nézzük meg, ill. lehetőség szerint meglátogatjuk a Vadas-parkot is.
- Téli időszakban gondoskodunk az itthon telelő madarak etetéséről, ezzel erősítve az ember felelősségének fontosságát.
- Az egész nevelési év folyamán nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód szokásainak kialakítására, egészségünk védelmére, testünk ismeretére, a testrészek pontos megnevezésére.
- Lehetőseges biztosítunk a minden érzékszervre kiterjedő megtapasztalásra, megfigyelésre, kísérletezésre, aktív tevékenykedésre, ahhoz, hogy korosztályoknak megfelelően tájékozódni tudjanak környezetükben.
- Megismerkedünk a néphagyományok, a kultúra és a hazai táj értékeivel, védelmével, hogy kialakuljon a lakóhelyük, szülőföldjük iránti kötődésük.

2. Környezettudatos magatartás kialakítása

- A környezet megismerésére nevelés folyamán legfontosabb feladatunk a természeti és társadalmi környezet megszerettetése, az ezekhez való pozitív viszony kialakítása, a gyermekek szemléletmódjának befolyásolása.
- Mindezek alapja: az élet tisztelete és védelme.
- Az óvodapedagógus mindig pozitív példát mutat, és ráébreszti a gyermekeket arra, hogy minden változás, alakítás kihat az ember és élőlények életére, így nem felelősei, hanem szenvedői is vagyunk mindezeknek.
- Erősítjük bennük a felelősség érzését, a természeti, tárgyi, emberi környezet iránt.

- A természetben való tartózkodás alkalmával felhívjuk figyelmüket a megfelelő viselkedésre, az óvatos vizsgálódásra, hogy ne tegyenek kárt semmiben.

3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- A tapasztalatok, ismeretek szerzéséhez szükséges hely, idő, eszköz biztosítása.
- A témák feldolgozásánál elsősorban az évszak az irányadó, ezen belül az ünnepek, aktualitások.
- Mindig az adott témának megfelelő környezetben, lehetőleg mikro csoportos formában történik az ismeretek szerzése, bővítése.
- Spontán és szervezett sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása.

Jeles Napok óvodánkban:

Állatok Világnapja – október 4.

Víz Világnapja – március 22.

Föld Napja – április 22.

Madarak- és Fák Napja – május 10.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tudatos, átgondolt tervezés, szervezés segíti a témák feldolgozását.
- A műveltségi terület összekapcsolása az ismeretanyag elmélyítése érdekében.
- A környezetismeret témaköreit folyamatában láttatjuk.
- Sokoldalú tapasztalatszerzéshez a lehetőségek, feltételek biztosítása.

Matematikai nevelés

A matematikai nevelés lehetőséget teremt a természeti- és társadalmi környezetben megtalálható formái, mennyiségi viszonyokkal kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Meghatározó szerepet kap a gyermekek képességeinek fejlesztésében. (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, ítélőképesség).

Célunk:

Olyan matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek megszerzése, melyek segítenek eligazodni a mindennapi életben és felkészítenek a következő életszakaszra, az iskolára.

Feladatunk:

1. Az érdeklődés, kíváncsiság felkeltése a matematikai tartalmú ismeretek iránt

A különböző tevékenységek végzése közben – játék-, és szabadidőben – számtalan lehetőség adódik matematikai tapasztalatok megszerzésére. Spontán módon szereznek ismereteket nagyságbeli, mennyiségbeli, téri, alaki viszonyokról.

A matematikai jellegű tartalmakkal való ismerkedés azzal kezdődik, hogy a gyermekek a környezetükben fellelhető eszközökkel játszanak. Felfedeznek hasonlóságokat, különbözőségeket, ok- okozati összefüggéseket. Erre építve a spontán szerzett ismereteket felhasználva játékos tevékenykedtetés formájában rendezzük, mélyítjük ismereteiket. Biztosítjuk a széleskörű tapasztalatszerzést, a tevékenységekben való elmélyülés lehetőségét. Kielégítjük a gyermekek kíváncsiságát, kérdéseit.

A matematikai tapasztalatszerzés anyagát nem elvont ismeretek alkotják, hanem a környezetben szerzett élmények, tapasztalatok, tevékenységek.

A különböző műveltségi területeken adódó lehetőségeket kihasználjuk a fejlesztés érdekében (pl.: testnevelés, környezet megismerésére nevelés, zenei nevelés, rajzolás...)

2. A matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek bővítése.

Az intenzív fejlesztés szakasza (5-6-7 éves korban)

Ebben az életkorban már egyre gyakrabban igénylik a gyermekek az óvodapedagógus által irányított formában történő mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárását.

Továbbra is építünk a spontán szerzett ismereteinkre, a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára.

A matematikai tartalmú ismeretek feldolgozása ebben az életkorban az óvónő által szerzett, irányított formában történik. Természetesen, mint minden más területen, a játék, a játékosság hangsúlyozását tartjuk szem előtt.

Matematikai tartalmak:

- Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és tulajdonság szerint. Szétválogatás saját szempont, ill. megnevezett tulajdonság szerint.
- Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint.
- Sorozatok készítése
- Különböző relációs tartalmak megismerése, pontos megnevezése.
- Számfogalom megalapozása: halmazok, mennyiségek, különböző mennyiségek, egységek összemérése.
- Sorszám fogalmának megismerése
- Halmazok képzése, összemérése, elemeik párosítása
- Mérések, különböző egységekkel
- Geometriai tapasztalatok szerzése (építés, síkbeli alkotás)
- Tevékenységek tükörrel, amely a téri percepció kialakulását segítik.
- Tájékozódás a térben és a síkban, ábrázolt világban, irányok, névutók pontos használatával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Eszközök, tevékenységek feltételeinek biztosítása
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, kíváncsiságának kihasználása.
- Tudatos felkészítés, tervezés.
- Egyéni képességek, fejlődési ütemek figyelembe vétele, differenciálás
- A természeti és társadalmi környezet megismertetése, a gyermeki világkép formálása úgy lehetséges, ha a gyermek aktív, tevékeny részese a tapasztalatszerzésnek, ha ismereteit alkalmazhatja, gyakorolhatja.

V.7. Munkajellegű tevékenységek

Célunk:

A gyermek munkajellegű tevékenységének megszerettetésén keresztül, olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladat:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, és azok feltételeinek biztosítása
- A gyermekek szervezzenek közvetlen tapasztalatot a munka eredményéről.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezhesenek olyan munkát, amire képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzék ezeket a tevékenységeket.
- Növény és állatgondozás.
- Meglepetés készítése a kisebbeknek, szüleiknek.
- Jussanak sikerélményhez a gyermekek.
- Megfelelő igényszint kialakítása a környezetük tisztaságával, esztétikájával kapcsolatban.
- Ügyeljünk arra, hogy tevékenységünk mintaértékű legyen, hogy a gyermekben pozitív viszonyt alakítsunk ki a munkához.

Önkiszolgálás:

A gyermek a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével a felnőtt segítségével ismerkedik meg: testápolás, öltözködés, saját személyükkel kapcsolatos igényesség, holmijuk rendben tartása, óvása, kulturált étkezési szokás elsajátítása.

Naposi munka:

A gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti, akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Ezt az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti. Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján gondolja végig a naposi munkát, és alakítsa ki a gyermekek összehangolt munkafolyamatát. A nagyobb gyermekek önállóan végzik a naposi munkát. Ízlésesen, esztétikusan terítenek meg, étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Letörlik az asztalt, felsöprik a morzsát.

Alkalomszerű munka és megbízatások:

A gyermekek erejükhöz mérten vesznek részt a csoportrendbetételében, átrendezésében. Részt vesznek a játékok összeszedésében, elrakásában. A nagyobb gyermekek segítenek a tevékenységekhez használt eszközök kiosztásában, összeszedésében. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mi magunk is példát mutassunk a gyermekeknek. Szívesen segítenek a mosdóban a kicsiknek. Apróbb megbízatásokat szívesen vállalnak, a kért eszközöket örömmel hozzák, kiviszik, üzenetet adnak át. A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalomszerű munkákat. Segítenek a csoportszoba díszítésében, a játékok tisztításában, javításában. Segítenek a kicsiknek az öltözködésben, a cipőhúzásban, a ruhájuk rendbetételében. Ünnepekre apró ajándékokat, meglepetéseket készítenek a kicsiknek, kisebbeknek, felnőtteknek.

Növények és állatok gondozása:

A kisebb gyermekek figyelemmel kísérik a kiskertünk és csoportszobák növényeinek gondozását. Tavasszal az esetleges veteményezésben, ősszel a falevelek összegyűjtésében vesznek részt. Segítenek a szobanövények öntözésében, az élősarok gondozásában nagyobb önállóságot biztosítunk, ők is ültetnek virágokat, azokat gondozzák. A kiskertben nekik megfelelő méretű szerszámokkal önállóan dolgoznak. Ősszel segítenek a falevelek összegereblyezésében, télen a járdák söprésében stb., télen gondoskodnak a madarakról.

V.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Célja:

A játszás önmagában is fejleszti a gyermeket. Az óvodai tanulás a játék motivációs hatására épül. A tanulás alapja az óvónő és a gyermekek kölcsönös egymásra ható tevékenysége. Nagyon erős a gyermekek modellkövető tanulása, a szociális tanulás. Mivel a játékot tekintjük legfőbb ismeretterjesztési bázisnak, elsősorban a játszás élményéhez igyekszünk hozzájuttatni a gyermekeket.

Biztosítja az érzelmi, szociális és intellektuális képességek fejlődését, magába foglalja azokat a magatartási, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat, melyeknek kialakulása ebben az életkorban kívánatos.

A játékhoz társulnak olyan szervezeti tanulási lehetőségek, amelyekben a gyermekek aktivitására, kíváncsiságára építve az óvónő szervezett, előre tervezett módon törekszik a gyermek egyéni, mikro-csoportos és csoportos fejlesztésre.

A tanulás formái:

- Az óvónő által szervezett utánzásos minta és modellkövető magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvónő által kezdeményezett és irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, gyakorlati problémamegoldás.

A gyermek tanulási folyamatának szervezésében fontos az utánozható pozitív minták felsorakoztatása, a gyermekek egyéni élményeinek meghallgatása, beépítve a tanulási folyamatba: érdeklődésük, kíváncsiságuk, aktivitásuk fenntartása és kielégítése. A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán sok cselekvés, sokoldalú érzékelés, a gyermek aktív közreműködésének biztosítása.

Az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon a nagyobbak szándékos figyelmének, kitartásának, önfegyelmének, feladattartásának, türelmének fejlesztése valósul meg csoporthelyzetben is, mely tulajdonságok kialakítása az iskolai életmódra való előkészítés szempontjából fontos feladatunk.

A gyermek tanulásának szervezése a játékból indul, játékidőben zajlik, a játékok elrakása nélkül, s a játékba tér vissza. Kivétel ez alól a kötött jelleggel szervezett foglalkozás. Az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével. A kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése váltja fel az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokat.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelés hatására a gyermekek többsége az óvodáskor végére testileg, lelkileg és szociálisan is alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére.

- a) Testileg egészséges, edzett, alkalmazkodó képes. Mozgása összerendezett, harmonikusabb, differenciáltabb, finom-motorikája fejlett. Szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlett gyermeknél, a nagyfokú dominancia mellett egyre inkább előtérbe kerülnek a tudatos magatartás, viselkedés elemei. Megfelelő fejlettséget ér el a megismerési folyamatok vonatkozásában, képessé válik egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására.
- c) Az óvodáskor végére a szociálisan egészségesen fejlődő gyermekben kialakul az iskolavárás tudata. Elfogadja a megkívánt viselkedési formákat, kialakulnak azok a pszichés tulajdonságok (szabálytudat, feladattudat, feladattartás, tartós figyelem, önállóság, kitartás, önfegyelem), amelyek az iskola kezdetéhez nélkülözhetetlenek.

A gyermek képesség-fejlettségi szintje:

- Az érthető kifejező beszédképesség alapja kialakul.
- Aktívan használja szókincsét, összefüggően, folyamatosan kommunikál, figyelmesen, türelemmel meghallgatja társait és a felnőtteket.
- Igényli, szereti az irodalmi alkotásokat, szívesen mesél, bábozik, dramatizál.
- Fogékony a zene iránt, szívesen énekel, táncol, nyitott a különféle műfajú értékes zene meghallgatására, befogadására.
- Érzékeli az egyenletes lüktetést, a ritmust érti és alkalmazza a zenei fogalompárokat, ismer néhány hangsort.
- Önállóan, szabadon fejezi ki egyéni élményeit, érzelmeit az ábrázolás különféle eszközeivel, s bátran alkalmazza a megismert, változatos technikákat.
- Kitartóan, örömmel tevékenykedik.
- Esztétikai érzéke, ízlése, értékítélete formálódik, gazdagodik.
- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.

- A térben biztonságosan tájékozódik, ismeri az irányokat, egyensúlyérzéke fejlett.
- Örömmel használja a torna- és kézi szereket.
- Kialakul benne az egészséges versenyszellem.
- Életkorának megfelelő ismeretekkel rendelkezik önmagáról, szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetéről.
- Gyönyörködik a természet szépségeiben, óvja, védi értékeit.
- Olyan matematikai tartalmú tapasztalatok és ismeretek birtokába jut, melynek segítségével felismerheti a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Alakul ítélőképessége.
- Fejlődik tér-, sík-, mennyiségemlékezete.
- A munkajellegű tevékenységeket nagyfokú önállósággal szívesen végzi.
- Kialakul benne a munka iránti tisztelet, megbecsülés.

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése megerősíti az óvodát abban, hogy az iskolára való előkészítés nem külön feladat, hanem a helyi nevelési program működtetése során természetesen megvalósuló folyamat.

VII. A program kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család kapcsolattartásának célja

Az óvodai nevelőmunka a nevelés színtereinek szoros együttműködésével lehet csak eredményes. A kapcsolat kialakításában az óvónő a kezdeményező szerep.

Arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve szolgáljuk a gyermekek személyiségfejlődését.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük. Megismertetjük szemléletünket, programunk célját, feladatait, ugyanakkor igyekszünk megismerni a családok nevelési eljárásait, szokásait. Nevelőmunkánk csak a családi megerősítéssel lehet eredményes, fontos az összhang megteremtése.

A gyermekek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, hitelességre, tapintatosságra törekszünk, fontosnak tartjuk az előremutató segítségnyújtást. A nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósul meg. A szülőknek érezniük kell, hogy szeretjük gyermekeiket, tiszteletben tartjuk nevelési elveiket. Emberi magatartásukban, szakmai felkészültségükben is pozitív példamutatásra törekszünk.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás; az első találkozás
- Szülői értekezlet: részletes tájékoztatás az óvodáról
- Anyás beszoktatás; ideje gyermekenként változó
- Családlátogatás: minden új gyermeket meglátogatunk. A problémás, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek családját szükség szerint többször is felkeressük.
- Aktuális információcsere
- Nyílt napok
- Szülőkkel együtt szervezett rendezvények (anyák napja, gyermeknap, családi nap, évzáró, kirándulások, karácsonyvárás, mikulás, egészségnap, sportnap stb.)
- Egyéni beszélgetések, előzetes időpont egyeztetés után.
- Online csatornák, infokommunikációs eszközök használata.

Az óvoda és az iskola kapcsolattartása

Az eddig kialakított jó partneri kapcsolat tovább folytatására törekszünk. A gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük, s fejlesztjük, hogy környezetükben jól eligazodjanak, együttműködőek, kapcsolatteremtőek legyenek, kialakuljon bennük a tanuláshoz való pozitív érzelmi viszony és alkalmassá váljanak az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet minél zavartalanabb, zökkenő-mentesebb legyen. Ennek érdekében kölcsönös megbecsülésen, tiszteleten, érdeklődésen alapuló kapcsolatra törekszünk az iskola nevelőtestületével, elsősorban az alsó tagozatos nevelőkkel.

Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

Konzultáció óvodából iskolába érkező gyermek átmeneti állapotának jellemzőiről.

A kapcsolattartás formái:

- Az iskola és az óvoda nevelési programjának kölcsönös megismerése
- Az elsősök meglátogatása a volt óvó nénik részéről.
- A leendő első osztályos tanító látogatása az óvodában, meghívása rendezvényeinkre.
- Nagycsoportok látogatása az iskolában. Ismerkedés az iskola épületével, szokásrendszerével.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

A fenntartó és az óvoda kapcsolattartása

Az óvoda fenntartója: Borsodszirák Község Önkormányzata.

A kapcsolat célja: az óvoda munkájának elősegítése és megbecsülése

Feladata: információk nyújtása az intézményben folyó nevelő munkáról, melyek az óvoda társadalmi megítélésében nagy szerepet játszanak.

A kapcsolattartás formái:

- Az éves költségvetés előkészítése
- Az óvodavezető évenkénti beszámolási kötelezettsége

- Az önkormányzat vezetőinek meghívása óvodai rendezvényeire
- Tájékoztatás az aktuális eseményekről

Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel

A művészeti nevelés, kultúra óvodán kívüli szinterei.

Az óvónő igényessége és felelőssége a felkínált lehetőségekből, programokból történő válogatás.

Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában érvényesül a kölcsönös nyitottság.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatás, tájékoztatás, megbeszélés
- Rendezvényeken való részvétel
- Kiállítások megtekintése
- Gyermekműsorok, közös programok szervezése
- Könyvtárlátogatás

Kapcsolattartás az egészségügyi szolgáltatás: védőnő, orvos

Kapcsolattartás formái:

- Óvodába lépéshez egészségügyi vizsgálat
- Évente státusz vizsgálat
- Tanköteles korú gyermekek iskola-alkalmassági vizsgálata, hallás vizsgálata
- Higiéniai ellenőrzés az ÁNTSZ – részéről
- Tájékoztató előadások szervezése a szülők részére.

VIII. Gyermekvédelem az óvodában

*„A mai gyermekek szüleinek átneveléséről már lekéstünk.
A holnap szüleinél kell munkánkat kezdenünk, akik ma gyerekek.”*

/Alfréd Adler/

A nagy erejű gazdasági, társadalmi folyamatok megváltoztatták a család intézményét, szerkezetét és működését is. Érezhetően csökken a családok szocializációs ereje, felerősödnek funkciózavarai. A gyermekvédelem egyik első, legfontosabb jelző intézménye az óvoda. Az óvodánkba járó hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek száma évről-évre emelkedik. Sajnos mind több gyermek jobb körülmények között van az óvodában, mint otthon.

Célunk:

- Lehetőségünk szerint megelőzzük, enyhítjük, esetleg elhárítjuk azokat a hatásokat, melyek a gyermekben károsító jellegűek.
- Segítjük azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a gyermekek zavartalan és egészséges személyiségfejlődéséhez.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket is alkalmassá tegyük az óvodai életre nevelésre, illetve a nevelésértékű hatások befogadására.
- Megelőzzük a devianciák kialakulását, illetve csökkentjük a növekvő ütemét.
- Évenként felmérjük a hátrányos helyzetben élő gyermekeket és feltárjuk a veszélyeztető tényezőket.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

A gyermekvédelem szempontjából megkülönböztetjük a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket.

Hátrányos helyzetben vannak azok a gyerekek, akiknek a családjában a fejlődéshez szükséges alapvető feltételek korlátozottak.

Hátrányos helyzet okai lehetnek:

- Családi nevelés jellege (elhanyagoló)

- Lakásviszony nem megfelelőek
- Műveltségi-kulturális hiány
- Alacsony jövedelem
- Alacsony iskolázottsági szint
- Egészségügyi ok
- Család szerkezete (csonka, árvaság, nevelőszülő, válás)
- Deviáns magatartású szülő, alkoholizmus, bűnözés

A hátrányos helyzetű gyerekeket lehetőség szerint kompenzáljuk: pozitív élmények, szeretetpótlás, egyéni fejlesztés, reszocializáció.

Veszélyeztetett gyermekeknek tekintjük azokat, akiket problematikus és hátrányos helyzetük mellett fejlődésbeli veszélyek tartósan fenyegetnek, elsősorban az érzelmi és az erkölcsi fejlődés területén.

Veszélyeztetettség okai lehetnek:

Külső ok: kedvezőtlen környezeti tényező, deviáns magatartás, elhanyagoló, brutális bánásmód, anyagi nyomor.

Belső ok: lelki sérülések, torzulások, viselkedésben megnyilvánuló pszichés zavarok, teljesítményzavar, társas kapcsolatok és az erkölcsi magatartás anomáliái.

Anyagi: ha nem tudják, vagy nem is akarják az alapvető szükségleteket kielégíteni (rosszul táplált, hiányos öltözék, játék hiánya stb.)

Egészségügyi:

- ha súlyosan egészségtelen körülmények között él (putri, salétromos lakás, zsúfoltság, ha fertőző beteggel él együtt)
- ha a gyermek testi épségéről – védelméről a család az elvárható mértékben nem gondoskodik

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjait az alábbiakban rögzítjük:

- A gyermek testi-lelki egészségét veszélyeztető szülői bánásmód (elhanyagoló nevelés, gondozás hiánya)
- Erkölcstelen családi életvitel (italozás, bűnözés, drog)
- Egészségügyi okok: szomatikus és mentális fejlődésben eltérő

- Súlyos anyagi helyzet

Feladatunk:

Szorosabbá kívánjuk tenni a családokkal való együttműködést.

A családban lévő hátrányokat lehetőségeinkhez mérten igyekszünk enyhíteni; hatékonyabban szeretnénk támogatni a családi nevelést, segíteni a problematikus családok életvitelét. Törekszünk a szülők bizalmának megnyerésére, hiszen a segítség csak elfogadó- és együttműködő kapcsolatban lehet eredményes.

A gyermekvédelmi munkánk fő feladatát a prevenció, a korrekció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

A gyermekvédelmi munkában kölcsönösen együttműködnek az óvónők a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal.

A veszélyeztetett helyzetben élő gyermekek családját – szükség esetén évente több alkalommal is – a gyermekvédelmi felelőssel együtt látogatjuk meg.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik. Ezek a feladatok a következők:

- a gyermekvédelem feltérképezése, a gyermek elhanyagolás tüneteinek felismerése (tisztaság, ruházat, élelmezés, törődés hiánya)
- segíteni a hatósági és területi gyermekvédelmi szerveket feladatuk teljesítésében (véleményezés, jelentés, tájékoztatás, környezettanulmány készítése)
- a pedagógiai munka koordinálása
- kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval, a Szakértői Bizottsággal

IX. Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek integrált nevelése

Sajátos feladatunk, hogy a cigány szülőkkel elfogadtassuk az óvodát, az óvodapedagógia fontosságát és magunkat, hiszen idegenekre nem szívesen bízják gyermekeiket, nagy az érzelmi kötődés közöttük.

E helyzetben az óvónő legtöbbször a szülő óvónője is, hiszen türelemmel, helyes pedagógiai eljárások megismertetésével sokat segít a szülőnek gyermekével való foglalkozása, nevelése hatékonyabbá tételében.

Különösen fontos az egyéni beszélgetések, a családlátogatások, amely nem csak a náluk halmozottan jelentkező gondok miatt szükséges, hanem szándékunk a segítőkészség, a beilleszkedés megkönnyítése, a szülők gyermeknevelési szemléletének pozitív formálása, megsegítése.

Bizalmassá akkor válik a cigány szülő, ha látja, tapasztalja, hogy gyermeke szívesen örömmel jár óvodába, hogy gyermekét elfogadták és szeretik.

A cigány család szokása és értékrendje különböző. Ha bevonjuk őket az óvodai életbe, más fajta modellt nyújtunk gyermekük nevelésével kapcsolatosan, akkor ők is közreműködőbbekké válnak gyermekük érdekében.

Nevelési célunk:

Integrált nevelésben differenciált fejlesztéssel minden gyermek önmagához képest a legoptimálisabb szintre jusson el valamennyi, a tanulási folyamathoz, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek, részképességek terén.

Olyan fejlesztő eljárások töltsék meg érzelmi gazdagsággal a gyermekek óvodai tevékenységét, amelyek bővítik ismereteiket és a pszichikus funkciók fejlesztésére irányulnak.

A cigány gyermekeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

Feladat

A tevékenység, a játék által a közösségben, az egyéni szintfelmérésre alapuló egyéni és differenciált személyiségfejlesztés.

A gyermek teljes személyiségstruktúrájának alapos megismerése mutat rá a részképességek elmaradottságára, vagy magas fejlettségére, amely meghatározója a tudatos, hatékony továbbfejlesztésnek.

Feladatunk továbbá az egyéni eltérések, különbségek tolerálása, az individuuum védelme, az egyéni fejlődési ütem tiszteletben tartása, a másság elfogadása a közösségen belül, a pozitív énkép erősítése, sikerorientált személyiségjegyek alakítása.

A nevelés feladatrendszere

Érdeklődését fokozva, természetes megismerési vágyára építve, ismereteit bővítve, részképességeit fejlesztve alakítjuk pozitív irányba személyiségét.

A kisebbségi cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre és hasonlóságokra építünk.

Egészséges életmódra nevelés

- Higiénés szokások kialakítása, szabályok rögzítése. Tisztálkodási eszközök rendeltetésszerű használata, tisztálkodási folyamatok önálló végzése.
- Önkiszolgálás, önmaguk és mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő kielégítésének megtanítása.
- Alakuljon ki a kulturált viselkedési forma étkezés közben, helyesen használják az evőeszközöket.
- Ügyeljenek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.

Anyanyelvi nevelés, értelmi nevelés

- Helyes magyar hangképzés, artikuláció, ritmus, hanglejtés, hangsúly, fonémahallás, szóképzés, toldalékolás, ragozás, mondatalkotás folyamatos fejlesztése.
- Aktív szókincsük gyarapítása, kommunikatív képességük fejlesztése. Helyes fogalomhasználat, kulturált kifejezések rögzítése, kifejezőkészségük fejlesztése.
- Képesse váljanak arra, hogy jól érthetően, összefüggően mondják el azt, ami bennük megfogalmazódik, azaz önállóan helyesen tudjanak kommunikálni.

Az értelmi nevelés során kifejezetten fontos az egyéni differenciált fejlesztés, egyrészt ismereteik pontosítása, bővítése, rögzítése, másrészt az értelmi képességek, mint az érzékelés, észlelés, érdeklődés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet fejlesztése.

Szocializáció, érzelmi, erkölcsi nevelés

- Közösségi beállítódás, önerősítés, pozitív énkép fejlesztése.
- Pozitív érzelmi hatás elengedhetetlenül szükséges a kiegyensúlyozott fejlődéshez. Meg kell tanulniuk a társas együttélés szabályait, a helyes kapcsolatteremtés módját társaikkal, felnőttekkel egyaránt, viselkedési és illemszabályokat.
- Fejleszteni kell alkalmazkodó képességüket, a frusztrációs toleranciájukat, empátikus készségüket, valamint érzelmi reakciójuk, akaratuk szabályozni tudását.
- Erősíteni a pozitív érzelmi megnyilvánulásokat, kezdeményezőképességüket, együttműködési képességüket.

A nevelés tevékenységrendszer

Rajzolás, mintázás, kézimunka

Eszközeinek örömteli, helyes használatát meg kell tapasztalniuk. Vizuo-motoros koordinációjukat, író-rajzoló, finom-motorikájukat kifejezetten fejleszteni kell. Megfelelő pedagógiai irányítással tanulja meg a gyermek saját szemével nézni a világot, rácsodálni a szépre.

Minél változatosabb technikákkal ismerkedjenek meg. Sok lehetőséget biztosítsunk az önkifejezésre, miközben éljék is át az alkotás örömét. A szülőt rá kell venni, hogy becsülje meg gyermeke munkáit, ne értékelje le, tisztelje és vele együtt örüljön a legapróbb sikernek is. Így serkentjük közösen újabb alkotásra és így fokozhatjuk önbizalmát is. Ábrázoló fejlesztésük során jelenjen meg az ő sajátos élmény és színvilága is.

Célunk a gyermek ízlésének, alkotó befogadó képességének, kreativitásának kibontakoztatása, esztétikai érzékük fejlesztése.

A külső világ tevékeny megismerése

Saját maguk valamint szűkebb és tágabb társadalmi természeti környezetükkel kapcsolatos hiányos ismeretük pótlása, pontosítása, rögzítése a feladatunk. Általános ismereteik, tájékozódásuk pontosítása, több tapasztalatot, élményt szerezzenek az őket körülvevő világról. A gyermekek megfelelő természetszemlélet, környezeti szokásokat és magatartási-, viselkedési formát sajátítsanak el. Erkölcsi tulajdonságokat pozitívan alakítjuk, a természet szeretetére, védelmére neveléssel. Megfelelő életformára nevelés az egész óvodai élettel.

A természet tisztelete, egy környezettudatos magatartás kialakítása.

Kapjanak sokféle lehetőséget matematikai tapasztalatok szerzésére. Matematikai készségük többnyire gyenge, így a foglalkozásokon túl bármely tevékenységbe bővíteni kell a matematikai tapasztalatokat pl.: szabály-, társasjátékokban, a térben és élethelyzetekben egyaránt. Minél több gyakorlási helyzeten keresztül érzük el, hogy a gondolkodási szintjük a szemléletes-cselekvő szintről a szemléletes-képszerűen át jusson el az elemi absztrakciókra, a problémamegoldás szintjére.

A gyakori játékos problémahelyzetek teremtése révén fejlődik matematikai jártasságuk, számolási készségük relációik síkban, térben és pontosodik számfogalmuk.

Verselés, mesélés

Az óvodai anyanyelvi-irodalmi nevelés egymástól elválaszthatatlan, áthatja az óvodai élet egészét. A sokoldalú harmonikus fejlődésüket nagymértékben elősegítjük a gyermekirodalom sajátos eszközeivel. A mesélés, verselés, dramatizálás lelki folyamatokat indít el és erősít a gyermekben. Ezért fontos az élmény-, érzelmekben gazdag irodalmi anyag kiválasztása és annak ilyen jellegű előadása. Sokrétűen gazdagodnak általa a gyermek jellemvonásai, személyisége. Az értelmi, erkölcsi, esztétikai nevelő hatásán túl jelentős szerepe van az érzelmi nevelésben. Meg kell tanítanunk őket a mese, képeskönyv használatára, a könyvszeretetre.

A meghitt hangulatú mesélés, verselés serkentőleg hat a gyerekek közösségi érzetére, értelmi nevelésére, bővítjük általa a gyermekek látókörét, figyelemösszpontosítást gyakorolja, sajátítja el, gazdagítja szókincsét, kifejezőkészségét, nyelvtanilag helyes beszédét.

A mese lehetőséget ad a gyermekben felgyülemlett indulatok felszínre hozására és levezetésére.

A cigány gyermekek viszonylag könnyen verbalizálnak, hiszen jó ritmus-, zenei érzékükkel könnyen érzik a vers ritmusát, zeneiségét. Érzelmi állapotuk, hangulatuk szabályozásában is fel kell használjuk a vers szerepét. A gyors, lüktető ritmus, a rímvárás érzelmileg felderíti, élénkké teszi, a lassú lüktetésű megnyugtatja. Reprodukáló képességét is fejlesztjük, amikor az ismert és maga alkotta elemekből fantasztikus történeteket talál ki.

Mozgás

Során fejlődnek a kondicionális és koordinációs képességeik. Általában jellemzi őket az ügyesség, a jó erőnlét, állóképesség, a gyorsaság, a jó ritmusérzék.

Fejlesztésre szorul a mozgáskoordinációjuk sok esetben az egyensúlyérzék, a gyors reagáló képesség, valamint a finommotorika és a téri tájékozódó képesség. Meg kell tanítani őket a fegyelmezett mozgásra a tornaszerek-, eszközök rendeltetésszerű használatára. Ki kell alakítani bennük a veszélyérzetet.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei hallásuk, ritmusérzékük, ütemtartásuk jól fejlett. Ezen a területen a cél a továbbfejlesztés melynek példái lehetnek: nehezebb hangkészletű, nagyobb hangterjedelmű, nehezebb ritmusú dalanyag tanítása, tánc.

Feladat a közös együtténeklés alakítása, fejlesztése, közös dalok, játékok örömeinek megéreztetése, zenei ízlés fejlesztése.

Saját zenei, táncos kultúrájának tiszteletben tartása.

Játék, játékba integrált, tevékenységekben megvalósuló tanulás

Meg kell tanítani őket a játékok, eszközök, megfelelő és szabályokhoz kötött használatára. Mivel sok új inger veszi őket körül kezdetben, ezért feltétlen szükséges az óvónővel történő együttjátás, mely során megtanítjuk őket játszani. A játékkal, a játékon keresztül a játékos tevékenységek által fejleszhető komplexen egész személyiségük, valamennyi részképességük, jellemvonásuk, bővülnek és megszilárdulnak ismereteik, fejlődik közösségi beállítódásuk. A játék valamennyi fajtája, típusa kapjon nagy hangsúlyt a cigány gyermekek óvodás életében. Az értelmi fejlődést elősegítő fejlesztőjátékok naponta megjelenő tevékenységük kell, hogy legyen óvónői irányítás mellett.

Az ismeretszerzés a játék, a tanulás komplex egészébe jelenjék meg a fejlesztő-nevelőmunka során. A játékba integrált tanulás révén nyújtjuk az ismereteket, fejlesztjük a készségeket, jártasságokat, részképességeket.

Mindezek által előkészítjük az iskolai tanulásra. A játszva tanítás-tanulás során a tanuláshoz az iskolai élethez szükséges pszichikus funkciók célzott fejlesztése történik, valamint feladattudatuk, szabálytudatuk monotónia tűrésük, toleranciájuk erősödik.

Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai munka – mint az önkiszolgálás, naposság, egyéb megbízatások, csoportszoba rendbetétele stb. – céltudatos tevékenység. Végzése közben fejlődik a gyermek figyelme, kötelességérzete, felelőssége. Megtapasztalják a másokért végzett munka örömét. Fokozatosan alakítjuk igényességüket. A cigány gyermekek egészséges becsvágyra építve vonjuk be az ilyen jellegű tevékenységekbe, fokozva önértékelését, önbizalmát. A sikerélmény újabb próbálkozásra ösztönzi, a dicséret erősíti énképét.

Várható eredmények

- Az óvodai nevelés-fejlesztés révén közvetített értékeket elsajátítják.
- Önmagukhoz képest eljutnak a legoptimálisabb fejlettségi szintre.
- Higiénias szokások rögződnek, önállóan tevékenykednek.
- A kulturált viselkedési, magatartási szabályokat elsajátítják. Igénylik a rendet környezetükben.
- Képesse válnak nyelvtanilag helyes összefüggő beszédre, kommunikációra, kulturált kifejezések használatára. Értelmi fejlődésük eredményeként érdeklődők, akusztikus, vizuális, verbális emlékezetük megfelelő, figyelmük pontosabbá, célzottabbá válik, terjedelme nő. Reprodukív képzeletük mellett megjelenik a kreativitás, időbeli-térbeli-formai-mennyiségi relációkat felismerik.
- Gondolkodásuk eljut a szemléletes-cselekvő, szemléletes-képszerűen át a fogalmi gondolkodásig az összefüggések felismerésig. Problémamegoldó képességük fejlődik. A gondolkodási műveletek, mint a differenciáló képesség, általánosítása, csoportosítás, konkretizálás, absztrahálás, összehasonlítás, következtetés elindultak a fejlődés útján.

- Képesek egyszerű matematikai műveletek végzésére pl.: bontás, hozzávetés, elvevés, párosítás, kiegészítés, sorba rendezés, relációs feladatokat megoldani, téri, formai elemeket felismerni, megnevezni.
- Általános és természeti, társadalmi környezetükkel kapcsolatos ismereteik bővültek, megszilárdultak. Képesek a felidézésre. Mozgásuk koordináltabbá, finommotorikájuk kifinomultabbá válik, manuális készségük fejlődik.
- Tájékozódó képességük térben, síkban megfelelő szintre jut.
- Kapcsolatteremtése felnőttekkel, társaival jó, nyílt, közvetlen, kezdeményező. Önbizalma megfelelő.
- Alkalmazkodó, együttműködő. Feladat-, szabálytudata megfelelő, az elkezdett munkát be is fejezi. Toleráns, kitartó a feladatvégzésben, önálló. Indulatait, akaratát tudja szabályozni.
- Az óvodáskor végén testileg, lelkileg és szociálisan eléri az optimális fejlettségi szintet és rendelkezik azokkal az alapismeretekkel, alapkészségekkel, melyek további értelmi fejlődését is meghatározzák majd, hogy a társadalmi elvárásoknak megfelelően konstruktív életvezetésre törekedjen, az iskolai teljesítményt és előmenetelét elősegítik és biztosítják.

Szervezeti keretek

- Integráltan: csoportban, mikro-csoportban
- Egyéni fejlesztés: óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus

Tervezés

- nevelési terv
- egyéni fejlesztőprogram terve

Dokumentálás

- felzárkóztató napló
- személyiség fejlődési napló

Kapcsolattartás

- A gyermek 3 éves kora előtt óvodapedagógus családlátogatása a kötelező 3 éves kortól történő beóvodázás miatt.

- Szülővel: rendszeres tájékoztatás a gyermek óvodai életéről, fejlődéséről, fejlettségi szintjéről, a családi nevelés megsegítése, gyermeknevelési tanácsadás.
- Cigány kisebbségi önkormányzattal: rendszeres 3-4 évig tartó óvodába járás céljából a sikeres iskolakezdés elérése érdekében.
- Védőnővel, családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal: gyermekvédelem, segítségadás, speciális szükséglet, mentálhigiéniai problémák, szociális védőháló
- Jegyzővel: igazolatlan hiányzás megszüntetése érdekében.

Felhasznált szakirodalom

1. Nagy Jenőné: *Óvodai programkészítés-de hogyan?* NAT-TAN sorozat Bp. OKI
2. Nagy Jenőné (1997): *Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel* KNSZM Ped. Int.
3. Porkolábné Balogh Katalin (1992): *Kudarccal az iskolában.* ALEX-TYPO Bp.
4. Forrai Katalin (1986): *Ének a bölcsődében.* Zeneműkiadó, Budapest.
5. Forrai Katalin (2013): *Ének az óvodában.* Zeneműkiadó, Budapest.
6. Szarkáné Horváth Valéria (1995): *Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
7. Lépésről-lépésre Óvodai Program OKI 1997.
8. Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program OKI 1997.
9. Pereszlényi Éva – Porkolábné Dr. Balogh Katalin (1996): *Játék – Mozgás - Kommunikáció.* Alcius Bt. Budapest.
10. Játékos matematika, matematikai játékok az óvodában OPI 1984.
11. http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyv_ovoda.pdf
12. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200363.KOR

MELLÉKLET

1.sz. melléklet: Egészségvédelmi program - Nevelési programunk kiemelt területe

2.sz. melléklet: Tehetséggondozás óvodánkban - Nevelési programunk kiemelt területe

3.sz. melléklet: Legitimációs záradék

EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM

Az óvodai nevelés kiemelt céljai közé tartozik az egészséges életmódra nevelés, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a gondozás, az egészség megőrzés szokásainak kialakítása. Az óvodáskorú gyermek énkép kialakításának elengedhetetlen feltétele saját testének megismerése, annak tisztán és egészségesen tartása, ápolása.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészségfejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

1. egészséges táplálkozás
2. mindennapos testnevelés, testmozgás
3. személyi higiéné
4. testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
5. a bántalmazás, erőszak megelőzése
6. baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

1. Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

1. kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. gyümölcs, zöldség,
3. hús, hal, tojás,
4. tej és tejtermék,
5. olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai ételmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. - Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Tanácsot ad a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési

szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italfélelégekkel.

- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot (pl. projektek).

- Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).

- **Egészségnapok** szervezésével hozzájárul az egészséges életmód, a táplálkozás, a mozgás

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek üzletet, kerteket látogatnak meg, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből. Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítése és a testi képességek fejlesztéséért változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.

- Minden nap szervez mozgástevékenységet (csoportszobában vagy udvaron).

- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet.

- Edzési lehetőséget biztosít a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, 5 fok alatti hőmérséklet, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát tölt az udvari szabad levegőn a gyerekekkel.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak).

A mozgás anyagát lásd a mozgás fejezetben.

Sportnapok szervezésével külön felhívja a figyelmet a testmozgás fontosságára, lehetőség szerint a szülőket is bevonva.

3. Személyi higiéné

Az óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Megismerteti a tisztálkodási folyamatot a gyerekekkel: a helyes sorrendiséget és technikát, az egészségügyi szokásokat.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségek és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéjé a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyerekekkel az időjárás és tevékenységek között.

- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően biztosítja a nyugodt pihenés feltételeit, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését.
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, havonta és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése, higiénias szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénés szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira, (kirándulásra szülői segítséget kérhet).

- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.
- A Nevelési Tanácsadó logopédusával konzultál, aki hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

- A Nevelési Tanácsadó pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki szükség esetén, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja a gyermekeket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

4. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének, ezért feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás és az alkoholfogyasztás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Szabad beszélgetés, melynek kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

A környezet káros hatásainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás, vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden

olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja –nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi

állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk.

Az óvodapedagógus feladata: a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

6. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne.

A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes

odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel az óvodai nevelési év elején, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Elsősegély doboz a konyhában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kulturáltan étkezik.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan használja a vécét.
- Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít.
- Szükség szerint használja a zsebkendőt.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

TEHETSÉGGONDOZÁS ÓVODÁNKBAN

Az óvodai nevelés a 3–7 éves gyermek személyiségének kibontakoztatását, fejlesztését tekinti elsődleges feladatának. Ezt az óvodai nevelés tudatosan, tervszerűen, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve segíti, és játékos módon felkészíti őt az iskolára, a társas, közösségi életbe való beilleszkedésre. A gyermek tevékeny lény. Ezért a fejlesztés tartalma mindig tevékenységben, tapasztalás útján sikeres, hiszen szemléletes, képszerű gondolkodásának ez a legmegfelelőbb. A cél mindig az önállóan tevékenykedni akaró, tudó, boldog kis személyiség elérése.

Mi a tehetség?

A személyiség alapvető vonása, amely lehetővé teszi a jó képesség magasabb szintűvé alakítását.

Tehetséges az a gyermek, aki **átlag feletti** általános vagy speciális **képességek** birtokában magas fokú **kreativitással** rendelkezik, és akiben fellelhető a feladat iránti erős **motiváció**, elkötelezettség.

Az óvodai nevelés során középső és nagycsoportban már bizonyos jelek alapján a tehetségígéretes gyermek megmutatkozhat.

Óvodánk olyan tehetséggondozó programot kíván működtetni, amelynek célja, hogy elősegítse, és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.

Célunk a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése /megelőzzük a tehetségígéretes elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/. A kreatív, tehetségígéretes gyermekek további komplex fejlesztése.

Évente egy alkalommal (októberben) minden gyermekről összegezzük a tapasztalatainkat. A kiscsoportos korúak esetében az első időpont februárra – az óvodába kerülés időpontjához képest legalább hat hónapra – esik. A kiválasztás után megbeszélést szervezünk. Lehetőségünk nyílik arra, hogy kicseréljük gondolatainkat,

megtudjunk a gyermekekről minden olyan információt, ami számunkra és természetesen a gyermekek előnyére fontos lehet. Ezeket a megbeszéléseket igény szerint megismételjük.

A gyermekek fejlesztése két síkon történik:

1. óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva,
2. kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások keretében.

Miről ismerhetjük fel a tehetséget?

- magas szintű elvont gondolkodás, fogalomalkotás, kombinációs készség;
- jó memória és beszédképesség;
- kiváló logika, térbeli viszonyok átlátása;
- speciális képességek (például zenei, képzőművészeti stb.);
- bizonyos területeken meglepő mennyiségű ismeret;
- kritikus, független gondolkodás;
- gyors, pontos, szelektív információfeldolgozás;
- a lényeges és lényegtelen szétválasztásának képessége.
- gördülékeny, rugalmas eredeti gondolkodás;
- ötletgazdagság, szokatlan feladat- és helyzetmegoldások;
- fogékonyság az új és különös iránt, problématalálás;
- kíváncsiság, merészség és szellemi játékosság;
- a konvenciókkal kevésbé törődik, nonkonformizmus;
- bizonytalan helyzetek toleranciája;
- humorérzék;
- elmélyült érdeklődés, lelkesedés képessége;
- kitartás, állhatatosság, önállóság (sokszor makacsság);
- önbizalom, hit saját képességében, hogy fontos dolgot tud létrehozni;
- magas célokat tűz ki maga elé az őt érdeklő témákban, területeken;
- önkritikus, mások kritikájára reakciója változó.

A tehetséget kategóriákba sorolhatjuk a képességterületek szerint:

- intellektuális ("tudományos") tehetség;
- művészi tehetség (képző- és zeneművészi, előadói, írói, rendezői stb.);
- pszichomotoros tehetség (sport, mozgásművészetek, kézügyességet igénylő területek);
- szociális (az átlagosnál jobb vezető, szervező) tehetség.

A „Mini Műhely” munkájába bevonni kívánt óvodások összefogó jellemzése

A tehetség már korai gyermekkorban megmutatkozhat - mint lehetőség- az ábrázoló tevékenységek iránti vonzódásban, a kifejezőkészség gyorsabb fejlődésében, egyéni látásmódban, színvilágban, stb.

Tehetséggondozó műhelymunkánkba olyan 5,6,7, éves gyermekek vesznek részt, akiknek finommotorikája, szem-kéz koordinációja kiemelkedő, képes az összpontosításra, az együttműködésre, megfelelő szociális és motivációs szinttel rendelkeznek. A vizualitás területén átlag feletti, valamint átlagot meghaladó speciális képességekkel, egyéni vizuális önkifejezéssel rendelkeznek.

A gyerekek az óvodai csoportjaikban napi tevékenységekbe ágyazva örömmel vesznek részt ábrázolás- kézimunka- művészi tevékenységekben, rendkívüli adottságaik segítségével gyakran kiemelkedő alkotásokat hoznak létre. Érzelem gazdag, kifejező rajzok, a színekkel, anyagokkal, formákkal való különleges bánásmód jellemzi a gyermekek munkáit. Fogékonyak az újra, a már ismert elsajátított módszereken kívül szívesen próbálkoznak új technikákkal, anyagokkal.

Örömmel végzik el a feladatokat, a feladatok iránt elkötelezettek, kitartóak, türelmesek, sikerorientáltak. Szociális kapcsolataik fejlettek, szívesen, örömmel működnek együtt társaikkal, a felnőttekkel.

A leggyakoribb tulajdonságok, amelyek nehézséget okoznak óvónőknek:

- Erős kritikai érzék, a logika „túlfejlődése”.
- Fokozott energizáltság, nem tűri a tétlenséget, kicsi az alvási igénye.

- Makacs, véghez akarja vinni, amit szeretne.
- Nem foglalkozik azzal, ami nem érdekli.
- „Megszállott” – ha valami érdekli, nehéz elterelni.
- Néha nehezen találja meg a közös hangot kortársaival.
- Egyenlőtlen fejlődés.

Feladataink:

- A gyermekek megfigyelése a motiváltság, kreativitás, kiemelkedő manuális készség és vizuális gondolkodás, együttműködő képesség, feladat iránti elkötelezettség, tolerancia szempontjából.
- A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, komplex személyiségfejlesztése, gondozása a művészeteken keresztül.
- A tehetséges gyermekek alkotó tevékenységéhez szükséges feltételek megteremtése, tartalmának, minőségének fejlesztése és szervezeti formáinak biztosítása.
- A tehetséges gyermekben rejlő lehetőségek kibontakoztatása, tovább erősítése.
- Olyan munkaformák kidolgozása, melyek során a gyermekek képessé válnak az együttműködésre, az összedolgozásra; így fejlődnek szociális képességeik, társas kapcsolataik.
- A már meglévő vizuális kultúra fejlesztése, változatos, színes, differenciált témák, technikák felajánlása a gyerekek számára más művészi területekkel - pl. zene, mozgás, drámajáték - való komplexitásra törekvéssel.
- A szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása a tehetséggondozó programunkba.

A műhelymunkák során lehetőséget biztosítunk a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének, a kreativitás kibontakoztatásának az alábbi módszerekkel:

- szabad asszociáció,
- zenére festés,
- beszélgetés,
- bemutatás,

- magyarázat,
- segítségadás,
- motiválás,
- dicséret.

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.

A sokféle vizuális technikát megismerve későbbi érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak.

- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.

Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát szakember segítségével diagnosztizáljuk.

- Minden terület fejlesztése.

A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.

- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.

A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzékkel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték.

- A pihenés és a relaxációs lehetőség biztosítása.

Pihenni is meg kell tanulni a gyermeknek. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabad idejében el tudja engedni magát.

A műhelymunka foglalkozásainak felépítése:

1. Motiváció, - a tevékenység kezdeményezése - érdeklődés felkeltése a kihelyezett eszközökkel, mintadarab bemutatásával, verssel, zenével, mozgással.
2. Ráhangolódás az eszköz- és anyaghasználatra. Közvetlen tapasztalatszerzések.

3. „Mini Műhely” tevékenységei

4. Reflexió.

A várható eredmények leírása:

- vizuális önkifejezés kiteljesedése
- szívesen és bátran használják a már ismert és új technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat
- alakul a gyermekek szabad képi és plasztikai önkifejezése
- szem-kéz koordináció erősödése
- látási- tapintási érzékelés, manuális készség erősödése
- térpercepció erősödése
- alkotásaikban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket
- esztétikai érzékük fejlődése
- örüljenek saját alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak
- lehetőség nyújtása a műalkotásokkal való találkozásra
- önértékelési képességük erősödése
- kreativitásuk erősödése
- a program legfontosabb eredménye az, hogy a gyermekek örömmel tevékenykedjenek, újra és újra alkossanak, próbálják megvalósítani elképzeléseiket.

A tehetségműhely munkájának, eredményeinek kommunikálására, annak publikálására készített terv:

- A szülők folyamatos tájékoztatása.
- Óvodapedagógusok folyamatos tájékoztatása.
- „Ovi Galéria”- kiállítás a gyerekek munkáiból.
- Kiállítás szervezése a helyi Művelődési Központban.
- Pályázatok figyelemmel kísérése /gyermekmunkák/.

A fenntarthatóságra, a műhelyben résztvevők további követésére, segítségére vonatkozó tervek:

- ✓ A műhelymunka sikeres bevezetése után tervezzük tehetséggondozó programunk további folytatását.
- ✓ Továbbra is célunk a tehetséggyanús gyermekek felfedezése, komplex személyiségfejlesztése, gondozása.
- ✓ Lehetőségeink: pályázatok folyamatos figyelemmel követése.
- ✓ Óvodánk tárgyi és személyi feltételei biztosítékai a fenntarthatóságnak.

Legitimációs záradék

A Bartók Béla ÁMK Óvodájának nevelőtestülete a Pedagógiai Programot megtárgyalta, véleményezte, és elfogadta.

Dátum: 2015. augusztus 28.

Székely Gabriella

Intézményvezető-helyettes (óvodavezető)

Egyetértését nyilvánította: a Bartók Béla ÁMK Óvodájának szülői szervezete.

Dátum: 2015. augusztus 28.

Juhász János

szülői szervezet elnöke

Egyetértését nyilvánította: Roma Települési Nemzetiségi Önkormányzat képviselője.

Dátum: 2015. augusztus 28.

Dr. M. J. ...

elnök

A Bartók Béla ÁMK Óvodájának Pedagógiai Programját az intézmény nevelőtestülete Borsodszirák Község Önkormányzatának, mint fenntartó felé benyújtotta.

Dátum: 2015. augusztus 28.

[Signature]
Polgármester

Ph.